

ЗМІНА КЛІМАТУ, ЕНЕРГЕТИКА
ТА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ У БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКАХ, ДЕ НЕ СТВОРЕНО ОСББ

За ред. Анастасії Горбач, Марії Коваль-Гончар,
Костянтина Криницького
Червень 2023

48% респондентів хотіли б створення ОСББ у своєму будинку проти 33%, які не хотіли б. Ще 19% не мають визначеної думки.

Покращення технічного стану будинку (50%) та підвищення якості ЖКП (44%) є головними факторами, які стимулювали б респондентів створити ОСББ у своєму будинку.

75% респондентів вважають, що без допомоги держави / міста немає сенсу інвестувати власні кошти в енергоефективні заходи. Разом з тим, 46% респондентів готові до часткового співфінансування заходів за умови одразу отримання зменшених платіжок.

Зміст

Головні висновки	2
КІЛЬКІСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	
Методологія опитування	5
Коментарі до структури звіту.....	5
Основні результати опитування	7
Розділ I. Соціально-демографічний профіль респондентів та будинків	11
Розділ II. Оцінка діяльності УК / ЖБК / ЖЕК та ставлення до створення ОСББ	13
2.1. Відповідальність за належний технічний стан будинку та оцінка діяльності УК / ЖБК / ЖЕК	13
2.2. Ставлення до створення ОСББ.....	17
Розділ III. Інвестиції в енергоефективність	26
3.1. Реалізовані та бажані енергоефективні заходи	26
3.2. Сприйняття інвестицій в енергоефективність.....	33
3.3. Ініціювання та реалізація заходів з підвищення енергоефективності	37
3.4. Співробітництво між владою та мешканцями щодо запровадження енергоефективних заходів. Готовність узяти банківський кредит	39
3.5. Готовність підтримати окремі конкретні заходи з енергоефективності	42
Розділ IV. Обізнаність щодо наявних програм енергопідтримки	45
Додаток А. Соціально-демографічний профіль окремих категорій респондентів	46
ЯКІСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	
Методологія дослідження	57
Основні результати	59
Розділ V. Поточний досвід із впровадження заходів з енергоефективності	62
5.1. Розуміння поняття «енергоефективність»	62
5.2. Заходи щодо підвищення енергоефективності оселі, які реалізовані респондентами(ками)	62
5.3. Заходи щодо підвищення енергоефективності оселі, які респонденти(ки) планують впроваджувати ..	64
5.4. Мотивація і бар'єри стосовно впровадження заходів з енергоефективності у власній оселі	65
5.5. Розуміння поняття «енергоаудит». Ставлення до можливості проведення енергоаудиту	67
5.6. Відповідальність при впровадженні заходів з енергоефективності у житловому секторі.....	68
5.7. Обізнаність щодо програм підтримки енергоефективності	70
Розділ VI. Оцінка діяльності УК / ЖЕК. Готовність до створення ОСББ	71
6.1. Зміни у наданні комунальних послуг під час повномасштабної війни	71
6.3. Готовність до об'єднання в ОСББ. Поточні бар'єри щодо такого об'єднання	73

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ

Застарілий житловий сектор - це ахіллесова п'ята в енергонезалежності України і зараз він перебуває у ще більшій критичній ситуації. За довоєнними даними Мінрегіону, майже 85% будівель були зведені до 1990 року, а це означає що вони не відповідають сучасним вимогам нормативно-правових актів щодо енергоефективності, що обумовлює значні перевитрати енергетичних ресурсів, та потребують негайної термомодернізації.

Сектор житлових будинків є другим найбільшим енергетичним споживачем після промисловості, і за останніми даними складає 28,4% кінцевого енергоспоживання в Україні, що спричиняє ризики енергетичній безпеці країни. За розрахунками Уряду, показник енергоспоживання в Україні у 2-3 рази вищий, ніж відповідний показник у розвинутих державах ЄС. Наявні заходи з енергоефективності мають потенціал для скорочення споживання енергії в секторі будівель на 42%. Крім того, впровадження енергоефективних заходів в житловому фонді призведе до покращення умов проживання та зменшення витрат населення на комунальні послуги, продовження терміну експлуатації будівель, зменшення викидів парникових газів тощо.

Основним механізмом впровадження енергоефективних заходів є програми Фонду енергоефективності та точкові місцеві програми підтримки, проте всі вони розраховані лише для будинків, у яких створено ОСББ на умовах співфінансування. За даними Укрстату, кількість ОСББ в Україні на 1 січня 2023 року сягнула 38 606, що складає приблизно 20% всіх багатоквартирних будинків.

Будинки, в яких не створено ОСББ, мають суттєво обмеженіші можливості із впровадження енергоефективних заходів, але тим не менш не всі йдуть на цей крок. Щоб краще розуміти проблемні аспекти впровадження термомодернізації в багатоквартирних будинках без ОСББ та мотивацію реалізовувати ті чи інші заходи для покращення власних умов проживання, Київський міжнародний інститут соціології (KMIC) провів соціологічне дослідження «Впровадження енергоефективних заходів у багатоквартирних будинках, де не створено ОСББ» на замовлення Представництва Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні та Центру екологічних

ініціатив «Екодія». Ці дані допоможуть зрозуміти, як найбільш ефективно розвивати енергоефективність житлового фонду України.

Як показало дослідження, 48% респондентів хотіли б створити ОСББ у своєму будинку проти 33%, які не хотіли б. Підтримка створення ОСББ тісно пов'язана з оцінкою якості роботи УК/ЖБК/ЖЕК. Головним бар'єром для створення ОСББ є пасивність мешканців. Серед тих, хто підтримує створення ОСББ, 43% людей зупиняє пасивність мешканців будинку і недоброзичлива атмосфера, 24% — поганий технічний стан будинку та 22% — невелика кількість квартир. У розрізі фокус-групових досліджень переважна більшість учасників(ць) констатувала відсутність готовності серед своїх співмешканців створити ОСББ. Серед основних бар'єрів можна виділити такі:

- відмова з боку багатьох співмешканців;
- проблемний технічний стан будинку;
- нестача чесних людей, які могли б стати лідерами чи організаторами;
- низький рівень поінформованості щодо ситуації із обговоренням створення ОСББ в будинках, а також щодо ОСББ як такого.

На питання що може заохотити людей створити ОСББ, 50% респондентів зазначили покращення технічного стану будинку, 44% - покращення якості житлово-комунальних послуг, 29% - можливість використання коштів на саме свій будинок, 27% розуміють можливість зниження витрат на комунальні послуги, 25% говорять про можливість запровадити ефективні енергоефективні заходи та 19% хочуть більш прозоре управління будинком.

Також, респонденти виокремили наступні заходи, які можуть мати позитивний вплив на готовність мешканців багатоквартирних будинків об'єднатися в ОСББ:

- застосування механізму впливу на УК/ЖЕК, щоб змусити їх зробити той обсяг ремонтних робіт, який будинок потребує перед оформленням ОСББ;

- надання фінансової допомоги для здійснення фінансово затратної частини ремонту проблемних місць будинку;
- створення програми стимулювання об'єднання мешканців в ОСББ, умови якої би передбачали фінансові вигоди для мешканців при створенні ОСББ порівняно із поточним форматом функціонування їхніх будинків;
- пошук шляху вирішення проблеми тих багатоквартирних будинків, які мають значну заборгованість за житлово-комунальні послуги і саме це стає основною перешкодою для створення ОСББ;
- подальша популяризація створення ОСББ, оскільки поточне дослідження продемонструвало наявність частини респондентів(ок), які мали низький рівень поінформованості про переваги ОСББ, умови його створення.

Що ж до заходів з енергоефективності — багато мешканців багатоквартирних будинків не розуміють, як їх впроваджувати. 74% опитаних не знають жодної державної чи місцевої програми підтримки. У той же час 91% респондентів хотіли б реалізувати певні заходи у своєму будинку. Найпопулярніші з них — повне утеплення стін будинку (49%), утеплення даху (46%), утеплення та ремонт труб (45%), заміна вікон (36%), утеплення перекриття підвалу (33%), заміна дверей (28%), встановлення датчиків руху для світильників (25%), заміна лампочок (24%).

Доцільно звернути увагу, що коли респондентам запропонували різні енергоефективні заходи на вибір, лише 15% сказали, що хотіли б проведення енергоаудиту. Разом з тим, 57% громадян підтримали би проведення енергоаудиту, якби знали його приблизну вартість. Фокус-групові дослідження показали, що респонденти молодшого віку раніше не зіштовхувалися з поняттям «енергоаудит» і, відповідно, не мають уявлення про його змістовне наповнення.

Потрібно відмітити, що уподобання українців щодо енергоефективних заходів залежать від розуміння вартості цих заходів. Так, утеплення та ремонт труб в цілому підтримали 45% населення. Водночас, коли респондентам було запропоновано ті самі заходи із зазначенням вартості з кожної квартири та терміну окупності (3000 - 5000 грн. та 2-3 роки за нинішніх тарифів), кількість охочих знизилась до 26%.

Серед позитивних висновків — переважна більшість опитаних розуміють, навіщо потрібні енергоефективні заходи: 69% респондентів погоджуються, що вони дозволяють менше платити за опалення, а 71% поділяють думку, що вони підвищують рівень комфорту в оселі. Разом з цим щодо підвищення вартості квартири для продажу чи оренди, то 53% згодні і 22% не згодні.

На думку українців, державні та місцеві програми підтримки є життєво необхідними. 75% респондентів вважають, що без допомоги держави/міста немає сенсу щось робити і їх участь є обов'язковою. Якщо говорити про «справедливий» розподіл витрат, то в середньому, на думку респондентів, 47% витрат має компенсуватися державою, 34% — містом, 19% — мешканцями.

Водночас, хорошим знаком є те, що мешканці будинків готові співфінансувати енергоефективні заходи. 46% готові до часткового співфінансування заходів за умови отримання зменшених платіжок одразу. При цьому щодо максимальних термінів окупності 16% очікують, що заходи окупляться до 1 року, 20% — упродовж 1-2 років, 19% — 3-5 років, 10% готові чекати понад 10 років.

КІЛЬКІСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ

Соціологічне дослідження «Впровадження енерго-ефективних заходів у багатоквартирних будинках, де не створено ОСББ» проводилось Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) у квітні-травні 2023 року на замовлення Фонду імені Фрідріха Еберта та у співробітництві з Центром екологічних ініціатив «Екодія». У процесі дослідження шляхом опитування вивчалися думки і погляди дорослих мешканців (у віці 18 років і старше) багатоквартирних будинків, де не створено ОСББ. Основні етапи дослідження включали розробку опитувальника та супровідного інструментарію, вибірки, проведення інтерв'ю з респондентами, контроль якості виконаної роботи, введення та перевірку даних на логічні помилки, підготовку остаточного масиву даних, таблиць одно- і двовимірних розподілів та аналітичного звіту.

Для проведення опитування була розроблена стратифікована, випадкова тріступенева вибірка з квотним відбором (за статтю і віком) на останньому ступені. Вибірка репрезентативна для дорослих мешканців багатоквартирних будинків, де не створено ОСББ, і які проживають у міських населених пунктах (в т.ч. СМТ) та які є власниками квартири.

Географія охоплювала всі регіони України (підконтрольна Уряду територія), крім Донецької, Луганської та Херсонської областей (виключені з безпекових міркувань). Спочатку вибірка стратифікувалася за регіо-

нами. Далі, на першому ступені у межах регіону відбиралися виборчі дільниці. На другому ступені у межах дільниць відбиралася географічна точка (вулиця і будинок). Регіональні команди, відштовхуючись від цієї точки, шукали найближчий багатоквартирний будинок, який відповідає критеріям (не створено ОСББ). На третьому ступені відбиралися респонденти для опитування.

Опитування проводилося методом особистих інтерв'ю з респондентами. Інтерв'ю проводилося українською або російською мовою за вибором респондента.

Польовий етап дослідження тривав з 28 квітня до 11 травня 2023 року. Загалом у рамках дослідження було проведено 1204 інтерв'ю з респондентами у 63 СМТ та містах різного розміру.

Максимальна статистична похибка з імовірністю 0.95 (і без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2.8%.

КОМЕНТАРІ ДО СТРУКТУРИ ЗВІТУ

У цьому звіті дані з певного питання представляються (переважно) за наступною логікою: спочатку наводяться результати для вибірки в цілому, а далі дані наводяться у розрізі окремих соціально-демографічних категорій.

Вся Україна

1204 інтерв'ю

28.04 - 11.05, 2023

Фото: depositphotos.com

У випадку респондентів з різним рівнем достатку категорії означають таке: «дуже низький» рівень означає домогосподарства, яким не вистачає коштів навіть на їжу; «низький» – ті, яким вистачає коштів на харчові продукти, але на одяг уже не вистачає; «середній» – ті, яким вистачає коштів і на їжу, і на одяг, але яким не вистачає на придбання деяких дорогих речей (телевізор тощо); «високий» – ті, які можуть купувати деякі дорогі речі або можуть взагалі дозволити собі все.

Також у звіті для зручності відповіді «важко сказати» означають респондентів та респонденток, які не змогли або відмовилися відповідати на запитання анкети (якщо окремо не подавалися ті, хто «відмовилися відповідати»).

Водночас при інтерпретації результатів серед окремих категорій потрібно враховувати, що оскільки на цю категорію припадає менше респондентів, ніж вибірка загалом, відповідно, похибка для цієї категорії є вищою. Також потрібно враховувати «перетин» між собою деяких соціально-демографічних категорій. Наприклад, серед більш бідних респондентів більше представлені старші за віком і менш освічені респонденти. Для цього у звіті підготовлений окремий Додаток А, де для категорій, у розрізі яких дані подаються у звіті, наведена кількість респондентів, похибка, а також соціально-демографічний профіль цієї категорії.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

РОЗДІЛ I. СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ ТА БУДИНКІВ

- 56% респондентів – жінки, 44% – чоловіки. За віком 14% респондентів у віці до 30 років, 32% – 30-44 років, 25% – 45-59 років, 29% – 60+ років;
- 47% респондентів мають неповну або повну вищу освіту, ще 39% мають середню спеціальну або професійно-технічну освіту (решта 13% мають повну середню або нижчу освіту). 49% зараз працюють, 32% знаходяться на пенсії, 11% займаються домашнім господарством, 3% навчаються, а 6% шукають роботу (безробітні);
- 22% респондентів зараз проживають на Заході, 13% – у м. Київ, 29% – у Центрі/Півночі, 36% – на Півдні/Сході. За розміром міського населеного пункту 17% респондентів проживають у СМТ чи маленьких містах з населенням до 20 тис., 19% – у середніх містах з населенням 20-99 тис., 24% – у великих містах з населенням 100-499 тис. Водночас 40% респондентів проживають у найбільших містах з населенням 500 тис. і більше (це м. Дніпро, м. Запоріжжя, м. Київ, м. Кривий Ріг, м. Львів, м. Одеса, м. Харків);
- 58% респондентів проживають у будинках на 2-5 поверхів. У будинках на 6-10 поверхів проживають 33% респондентів, а в будинках з понад 10 поверхами – 9%. За віком найбільше будинків були збудовані або в 1980-1990-ті роки (45%), або в 1960-

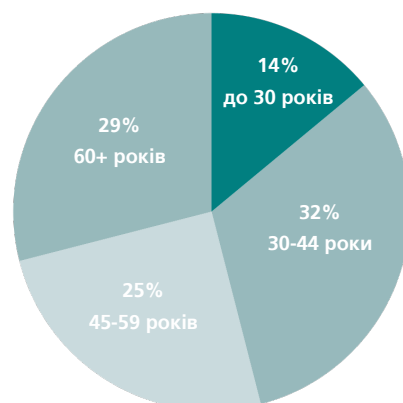
1970-ті роки (45%). На будинки, збудовані після 2000 року припадають 5% респондентів, на будинки, збудовані до 1960 року – 5%;

- 68% респондентів мають у своїх оселях централізоване тепlopостачання. Водночас 29% мають індивідуальне тепlopостачання у своїх квартирах (газовий котел тощо). Решта 3% відповіли, що у їх будинку встановлено ІТП, який передає тепло на квартири;
- 11% респондентів проживають у домогосподарства з високим рівнем достатку. Ще 44% проживають у домогосподарствах з середнім рівнем достатку, а майже стільки ж (43%) проживають у домогосподарствах з низьким або дуже низьким рівнем достатку;
- У середньому за період опалювального сезону 2022/2023 на оплату комунальних послуг у респондентів пішло 38% доходу родини (а якщо за 100% брати всі витрати на комунальні послуги, то з них 47% припадає на оплату опалення);
- 15% респондентів проживають у домогосподарствах, яке отримує субсидію для компенсації вартості комунальних послуг.

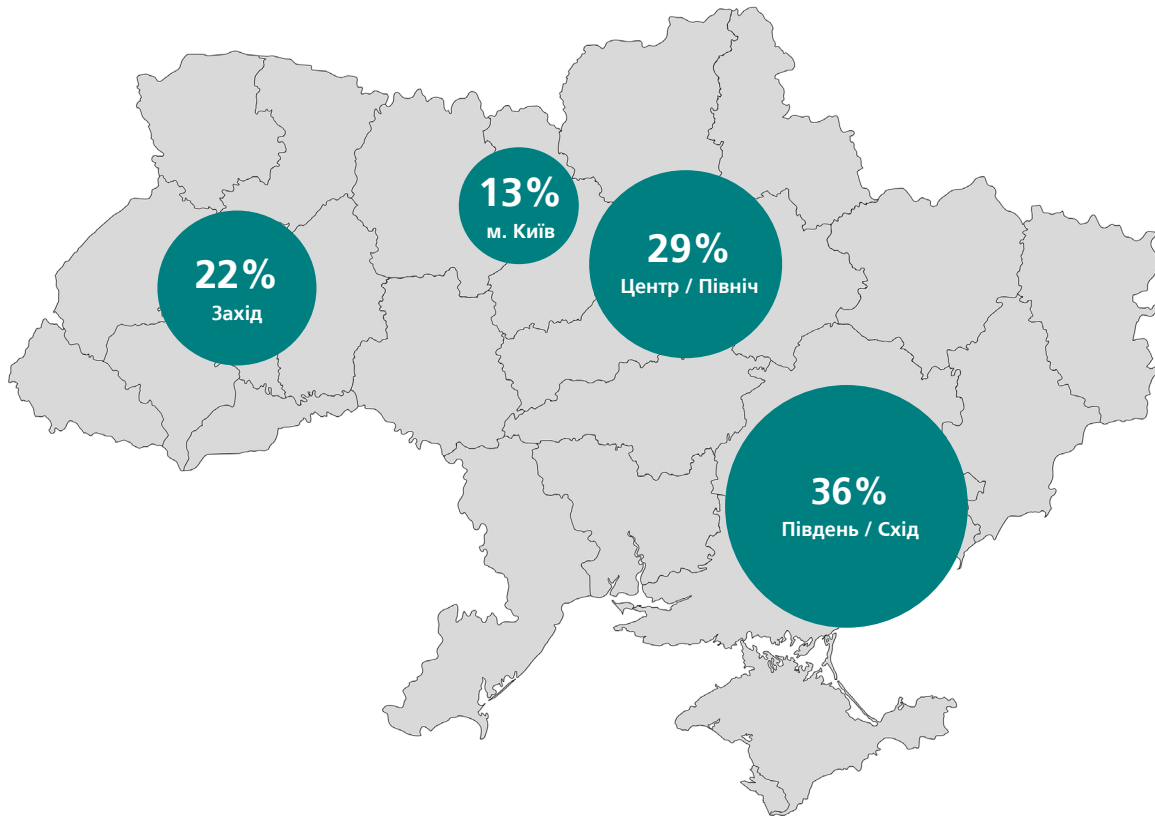
РОЗДІЛ II. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ УК / ЖБК / ЖЕК ТА СТАВЛЕННЯ ДО СТВОРЕННЯ ОСББ

- 68% респондентів у першу чергу покладають відповідальність за належний технічний стан будинку на

Соціально-демографічний профіль респондентів

Географічне розподілення респондентів

УК / ЖБК / ЖЕК. На самих мешканців покладають відповідальність 14%, на органи місцевого самоврядування – 12%;

- 22% респондентів добре оцінюють діяльність своєї УК / ЖБК / ЖЕК, проте і частка тих, хто погано оцінює – 35%. Разом з цим 41% «середньо» оцінили якість роботи;
- 48% респондентів хотіли б створення ОСББ у своєму будинку проти 33%, які не хотіли б. Ще 19% не мають визначеної думки. Підтримка створення ОСББ тісно пов'язана з оцінкою якості роботи УК / ЖБК / ЖЕК. Так, якщо серед тих, хто дуже погано оцінює, 62% підтримують створення ОСББ, то далі цей показник знижується до 22% серед тих, хто дуже добре оцінює. Натомість з 23% до 57% зростає частка противників створення ОСББ;
- 85% респондентів змогли назвати принаймні один фактор, який би стимулював їх зрештою підтримати створення ОСББ у своєму будинку (і лише 7% відповіли категорично, що їх нічого не заохотило б). Найбільше респондентів говорять про покращення технічного стану будинку (50%) і покращення якості житлово-комунальних послуг (44%). Інші фактори, які заохотили б підтримати: використання коштів на саме свій будинок (29%), зниження витрат на комунальні послуги (27%), можливість запровадити ефективні енергоефективні заходи (25%) та більш прозоре управління будинком (19%). Серед противників ОСББ тільки 22% категорично відкинули можливість, щоб їх щось заохотило. Водночас

68% змогли назвати принаймні один фактор, який би заохотив їх підтримати створення ОСББ;

- 87% респондентів можуть назвати принаймні одну перешкоду для створення ОСББ. Найбільше респондентів (43%) говорять про пасивність мешканців будинку і недоброзичливу атмосферу. Далі йдуть такі бар'єри, які поганий технічний стан (24%), невелика кількість квартир (22%), брак інформації про створення ОСББ (18%). Серед тих, хто підтримує створення ОСББ, 86% називають принаймні один бар'єр, найчастіше – саме пасивність мешканців.

РОЗДІЛ III. ІНВЕСТИЦІЇ В ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

- 78% респондентів стверджують, що в їх будинку реалізований принаймні один енергоефективний захід. Найбільше респондентів говорять про встановлення лічильника тепла (46%), заміну лампочок (36%), заміну вікон (31%), часткове утеплення стін будинку (27%), заміну дверей (27%). Інші заходи називали не більше 14%;
- Водночас 91% респондентів хотіли б реалізувати певні заходи у своєму будинку. Найбільш затребуваними є повне утеплення стін будинку (49%), утеплення даху (46%), утеплення та ремонт труб (45%), заміна вікон (36%), утеплення перекриття підвалу (33%), заміна дверей (28%), встановлення датчиків руху для світильників (25%), заміна лампо-

чок (24%). Доцільно звернути увагу, що лише 15% хотіли б проведення енергоаудиту;

- Переважна більшість респондентів погоджуються, що енергоефективні заходи дозволяють менше платити за опалення (69% згодні проти 16%, які не згодні) і що підвищують рівень комфорту в оселі (71% проти 16%). Разом з цим щодо підвищення вартості квартири для продажу чи оренди, то 53% згодні і 22% не згодні;
- 58% респондентів стверджують, що вони в першу чергу витрачали би кошти на зменшення платіжок за комунальні послуги. У першу чергу хотіли б покращити власний комфорт – 36%;
- При цьому щодо максимальних термінів окупності 16% очікують, що заходи окуплять до 1 року, 20% – упродовж 1-2 років, 19% – 3-5 років і лише 10% готові чекати понад 10 років (істотна частка респондентів – 36% – узагалі не змогли відповісти на запитання);
- 35% респондентів вважають, що УК / ЖБК / ЖЕК у першу чергу мають ініціювати заходи з підвищення енергоефективності. Лише трохи менше говорять про органи місцевого самоврядування (26%) і самих мешканців (25%). Ще 8% вважають це відповідальністю центральних органів влади / держави. Щодо реалізації заходів, то також відносно найбільше говорять про УК / ЖБК / ЖЕК – 39%. Вважають, що в першу чергу реалізацією мають займатися органи місцевого самоврядування – 23%. По 12% говорять про незалежні приватні компанії і самих мешканців. Ще 6% покладають пріоритетну відповідальність на державу;
- 75% респондентів вважають, що без допомоги держави / міста немає сенсу щось робити і їх участь є обов'язковою (лише 15% вважають, що не варто

чекати і варто самим починати за свої кошти). Водночас щодо механізму компенсації витрати від держави думки розділилися: 46% готові до часткового співфінансування заходів за умови одразу отримання зменшених платіжок. Натомість 37% вважають, що все має профінансувати держава / місто, але при збереженні поточного рівня платіжок;

- Якщо говорити про «справедливий» розподіл витрат, то в середньому на думку респондентів 47% витрат має компенсуватися державою, 34% – містом, 19% – мешканцями;
- 82% не підтримали б узяття кредиту на будинок (в т.ч. 70% відповіли, що вони «зовсім» не підтримують) і лише 14% підтримали б;
- Серед 5 можливих заходів з підвищення енергоефективності лише у випадку енергоаудиту більшість (57%) готові підтримати такий захід (не підтримали б – 31%). У випадку налаштування вже встановлених систем 50% підтримали б (не підтримали б – 30%). У випадку інших заходів (утеплення та ремонт / труб, встановлення ІТП, утеплення стін) виразна більшість (60-85%) не підтримали б їх. Крім цього, у випадку всіх заходів не більше 22% вважають, що їх підтримала б більшість інших родин у будинку.

РОЗДІЛ IV. ОБІЗНАНІСТЬ ЩОДО НАЯВНИХ ПРОГРАМ ЕНЕРГОПІДТРИМКИ

- Загалом 74% не знають жодну державну чи місцеву програму (77% не знають жодну державну програму, а 86% не знають жодну місцеву програму).
- Також загалом 4% зараз або раніше брали участь у певній державній чи місцевій програмі.

Фото: depositphotos.com

1

РОЗДІЛ І. СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ ТА БУДИНКІВ

Серед респондентів 56% становлять жінки, 44% – чоловіки. За віком 14% респондентів у віці до 30 років, 32% – 30-44 років, 25% – 45-59 років, 29% – 60+ років.

За освітою майже половина (47%) мають неповну або повну вищу освіту, ще 39% мають середню спеціальну або професійно-технічну освіту (решта 13% мають повну середню або нижчу освіту). Половина респондентів – 49% – стверджують, що наразі за основним родом занять вони є працевлаштованими (17% серед усіх респондентів – робітники, 5% – зайняті нефізичною працею, що не вимагає вищої освіти, 17% – спеціалісти, чия професія вимагає вищої освіти, 9% – підприємці / самозайняті, 1% – військовослужбовці або співробітники правоохоронних органів). Серед тих, хто зараз за основним родом занять не є працевлаштованим, найбільше пенсіонерів за віком чи інвалідністю (32% серед усіх респондентів) і тих, хто веде домашнє господарство (11%). Ще 3% навчаються, а 6% – шукають роботу (безробітні).

За регіоном проживання 22% респондентів зараз проживають на Заході, 13% – у м. Київ, 29% – у Центрі/Півночі, 36% – на Півдні/Сході. За розміром міського населеного пункту 17% респондентів проживають у СМТ чи маленьких містах з населенням до 20 тис., 19% – у середніх містах з населенням 20-99 тис., 24% – у великих містах з населенням 100-499 тис. Водночас 40% респондентів проживають у найбільших містах з населенням 500 тис. і більше (це м. Дні-

про, м. Запоріжжя, м. Київ, м. Кривий Ріг, м. Львів, м. Одеса, м. Харків).

На діаграмі нижче наведена інформація щодо будинків, де вони проживають. Так, більшість респондентів (58%) проживають у будинку на 2-5 поверхів. У будинках на 6-10 поверхів проживають 33% респондентів, а в будинках з понад 10 поверхами – 9%. За віком найбільше будинків були збудовані або в 1980-1990-ті роки (45%), або в 1960-1970-ті роки (45%). На будинки, збудовані після 2000 року припадають 5% респондентів, на будинки, збудовані до 1960 року – 5%.

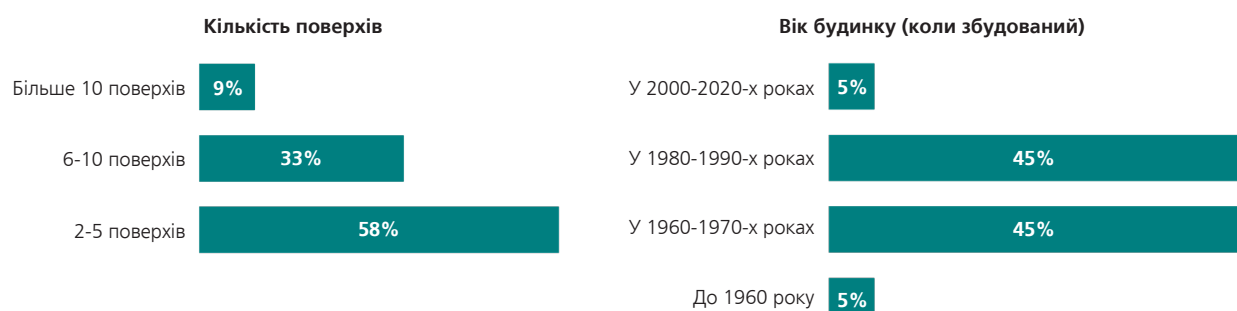
Більшість респондентів (68%) мають у своїх оселях централізоване теплопостачання. Водночас 29% мають індивідуальне теплопостачання у своїх квартирах (газовий котел тощо). Решта 3% відповіли, що у їх будинку встановлено ІТП, який передає тепло на квартири.

19% респондентів проживають самі в домогосподарстві, 58% – з іншими дорослими людьми (тобто без неповнолітніх дітей), а 22% проживають в домогосподарствах з неповнолітніми дітьми.

Лише 11% респондентів проживають у домогосподарстві з високим рівнем достатку. Ще 44% проживають у домогосподарствах з середнім рівнем достатку, а майже стільки ж (43%) проживають у домогосподарствах з низьким або дуже низьким рівнем достатку.

Діаграма І.1

Кількість поверхів та вік багатоквартирних будинків, де проживають респонденти

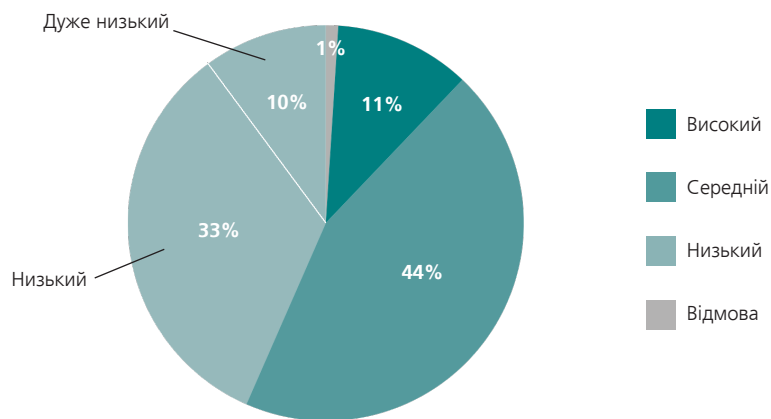
Діаграма І.2
Тип опалення в будинку

За словами респондентів у середньому за період опалювального сезону 2022/2023 на оплату комунальних послуг у них пішло 38% доходу родини (а якщо за 100% брати всі витрати на комунальні послуги, то з них 47% припадає на оплату опалення). Якщо розбивати респондентів на діапазони, то 13% витратили на комунальні послуги до 15% включно доходу, 32% витратили 16-30% доходу, 29% витратили 31-50% доходу, а 16% витратили понад 50% доходу родини (ще 10% респондентів не змогли відповісти на запитання).

Водночас 15% респондентів проживають у домогосподарствах, яке отримує субсидію для компенсації вартості комунальних послуг. (При цьому отримання субсидій пов'язано з гіршою оцінкою достатку родини: серед отримувачів субсидій 64% мають дуже низький або низький достаток проти «лише» 40% серед тих, хто не отримує субсидій.)

Діаграма І.3
Рівень достатку родини

Текст запитання: Будь ласка, скажіть мені, яке з тверджень найточніше відповідає фінансовому становищу Вашої сім'ї?

2

РОЗДІЛ II. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ УК / ЖБК / ЖЕК ТА СТАВЛЕННЯ ДО СТВОРЕННЯ ОСББ

2.1. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НАЛЕЖНИЙ ТЕХНІЧНИЙ СТАН БУДИНКУ ТА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ УК / ЖБК / ЖЕК

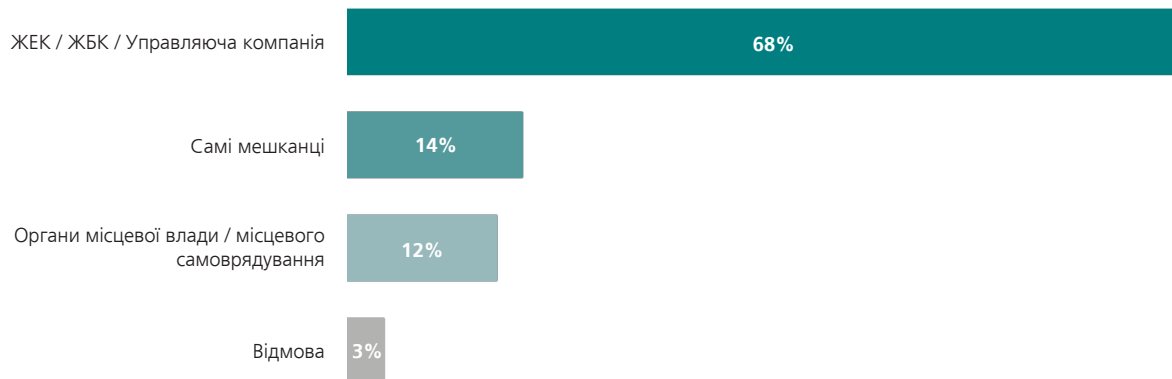
Більшість респондентів – 68% – у першу чергу покладають відповідальність за належний технічний стан

будинку на УК / ЖБК / ЖЕК. На самих мешканців покладають відповідальність 14%, на органи місцевого самоврядування – 12%.

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення. Попри деяку варіативність серед усіх категорій більшість покладають відповідальність на УК / ЖБК / ЖЕК.

Діаграма II.1.1

Відповідальність за належний технічний стан будинку

Текст запитання: На вашу думку, а хто взагалі в першу чергу несе відповідальність за належний технічний стан вашого будинку (місце спільного користування, стан зовнішніх огорожувальних конструкцій, внутрішніх інженерних мереж тощо)?

Таблиця II.1.1

Відповідальність за належний технічний стан будинку: окремі категорії населення

100 % у рядку	ЖЕК / ЖБК / УК	Самі мешканці	ОМС	Відмова
Регіон				
Захід	69	14	13	3
м. Київ	76	12	6	3
Центр/Північ	63	18	12	4
Південь/Схід	69	11	13	3
Розмір міста				
СМТ / місто до 20 тис.	57	25	14	3
Місто 20-99 тис.	66	16	13	3
Місто 100-499 тис.	70	10	14	3
Місто 500 тис. і більше	73	11	9	4

100 % у рядку	ЖЕК / ЖБК / УК	Самі мешканці	ОМС	Відмова
Кількість поверхів				
2-5 поверхів	66	16	12	3
6-10 поверхів	71	8	13	4
Більше 10 поверхів	70	19	7	1
Вік будинку				
У 2000-2020-х роках	66	14	13	2
У 1980-1990-х роках	69	15	11	3
У 1960-1970-х роках	68	12	12	3
До 1960 року	82	20	11	3
Стать				
Чоловік	66	15	12	3
Жінка	70	13	12	3
Вік				
18-29 років	62	13	16	4
30-44 років	70	11	12	3
45-59 років	69	15	11	3
60+ років	68	16	10	3
Освіта				
Повна середня і нижча	66	14	11	4
Середня спеціальна або професійно-технічна	69	14	12	3
Вища	68	14	12	3
Основний рід занять				
Робітники	66	11	16	4
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	82	9	8	0
Спеціалісти	72	15	9	2
Підприємці / самозайняті	65	12	13	3
Домашнє господарство	67	9	17	5
На пенсії	68	16	10	4
Студенти	50	19	22	0
Безробітні	70	19	7	3
Склад родини				
Проживають самі	69	15	11	2
Проживають лише з іншими дорослими	67	14	12	4
Проживають з неповнолітніми дітьми	70	13	11	3
Рівень достатку				
Дуже низький	57	17	16	6
Низький	73	13	11	2
Середній	67	15	12	4
Високий	71	13	11	3
% витрати на комунальні послуги				
До 15%	72	16	8	3
16-30%	67	14	13	2
31-50%	71	14	11	2
Понад 50%	66	10	16	4
Субсидії				
Отримують	68	18	8	3
Не отримують	68	13	13	3
Тип опалення				
Централізоване	71	10	11	4
ІТП на будинок	72	17	8	3
Індивідуальне	61	22	14	2

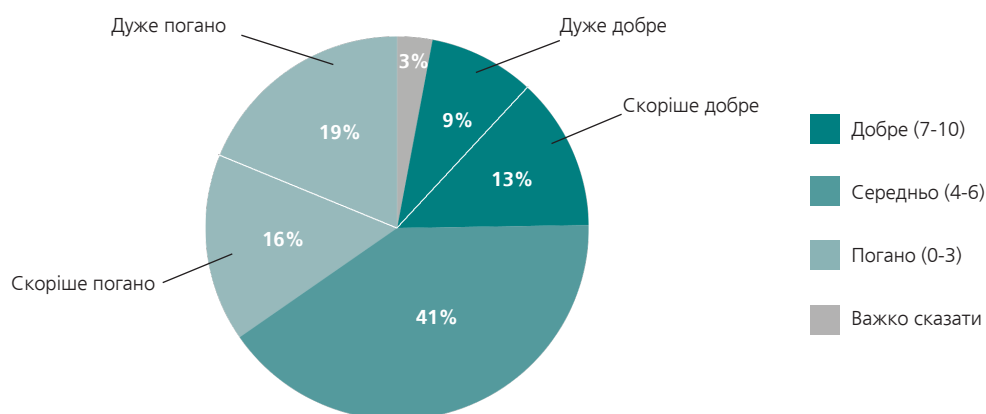
Респонденти скоріше схильються до посередньої оцінки діяльності своїх УК / ЖБК / ЖЕК. Так, лише 22% добре оцінюють діяльність своєї УК / ЖБК / ЖЕК, проте і частка тих, хто погано оцінює – 35%. Разом з цим 41% «середньо» оцінили якість роботи.

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення. Найбільш помітна залежність – чим новіший будинок, тим більше мешканці задоволені роботою УК / ЖБК / ЖЕК. Так, серед мешканців будинків,

збудованих після 2000 року, 34% добре оцінюють якість роботи проти 23%, які погано оцінюють якість роботи. Далі співвідношення погіршується до 20-23% проти 33-35% для будинків, збудованих між 1960 і 2000 роками. А для будинків, збудованих до 1960 року, співвідношення 11% проти 58%.

Також трохи більш оптимістичні у своїх оцінках більш молоді мешканці (особливо – студенти), з кращою освітою та більш заможні.

Діаграма II.1.2

Оцінка якості роботи УК / ЖБК / ЖЕК з обслуговування будинку

Текст запитання: Як би Ви в цілому оцінили якість роботи ЖЕК / ЖБК чи Управляючої компанії з обслуговування Вашого будинку? Оцініть за шкалою від 0 до 10, де 0 – дуже погано, 5 – середньо, 10 – дуже добре.

Таблиця II.1.2

Оцінка якості роботи УК / ЖБК / ЖЕК з обслуговування будинку: окремі категорії населення

100 % у рядку	Добре	Середньо	Погано	Важко сказати
Регіон				
Захід	22	44	33	2
м. Київ	28	47	23	2
Центр/Північ	18	43	33	5
Південь/Схід	23	35	41	1
Розмір міста				
СМТ / місто до 20 тис.	26	37	30	7
Місто 20-99 тис.	24	39	35	2
Місто 100-499 тис.	15	46	37	2
Місто 500 тис. і більше	23	40	35	1
Кількість поверхів				
2-5 поверхів	19	42	36	3
6-10 поверхів	28	38	33	2
Більше 10 поверхів	22	45	32	1
Вік будинку				
У 2000-2020-х роках	34	41	23	2
У 1980-1990-х роках	23	39	35	2
У 1960-1970-х роках	20	44	33	3
До 1960 року	11	29	58	2

100 % у рядку	Добре	Середньо	Погано	Важко сказати
Стать				
Чоловік	21	41	34	3
Жінка	23	40	35	2
Вік				
18-29 років	28	47	23	2
30-44 років	21	42	35	2
45-59 років	22	39	36	4
60+ років	19	39	39	3
Освіта				
Повна середня і нижча	16	48	33	3
Середня спеціальна або професійно-технічна	21	37	40	3
Вища	24	43	31	2
Основний рід занять				
Робітники	22	35	40	2
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	20	36	42	2
Спеціалісти	18	48	32	4
Підприємці / самозайняті	25	46	27	2
Домашнє господарство	23	43	33	2
На пенсії	21	39	36	3
Студенти	53	31	16	0
Безробітні	19	45	33	3
Склад родини				
Проживають самі	23	39	36	3
Проживають лише з іншими дорослими	22	41	35	3
Проживають з неповнолітніми дітьми	21	43	34	2
Рівень достатку				
Дуже низький	20	35	42	3
Низький	15	44	37	3
Середній	25	39	34	2
Високий	33	42	24	1
% витрати на комунальні послуги				
До 15%	19	40	38	3
16-30%	27	40	30	2
31-50%	20	42	36	2
Понад 50%	17	41	40	2
Субсидії				
Отримують	23	41	33	3
Не отримують	21	41	35	2
Тип опалення				
Централізоване	23	44	31	2
ІТП на будинок	22	44	31	3
Індивідуальне	20	33	43	4

2.2. СТАВЛЕННЯ ДО СТВОРЕННЯ ОСББ

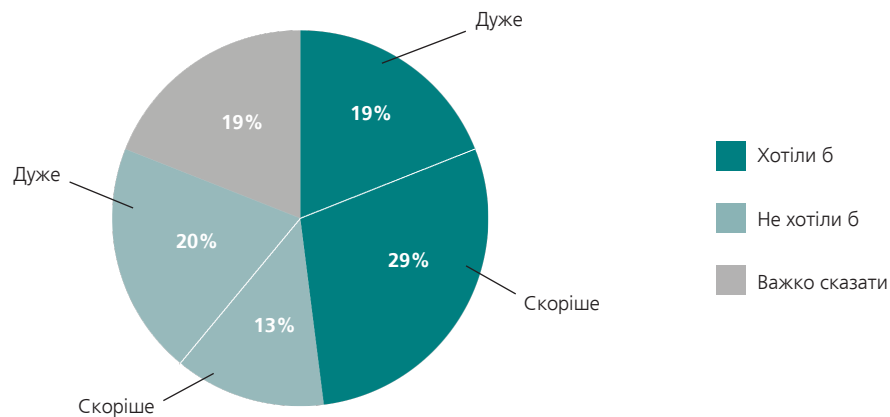
Думки щодо створення ОСББ скоріше розділилися і досить поширені всі обидві точки зору: 48% хотіли б створення ОСББ у своєму будинку проти 33%, які не хотіли б. Ще 19% не мають визначеної думки. Разом з цим важливо звернути увагу на відсутність кристалізації ставлення. Так, серед 48% тих, хто підтримує створення, лише 19% «дуже» підтримують, а 29% «скоріше» підтримують. А серед тих, хто проти створення, 20% «зовсім» не хотіли б, а 13% «скоріше» не хотіли б. Якщо рахувати разом відповіді «скоріше» і не визначилися, то таких 61% респондентів.

Підтримка створення ОСББ тісно пов'язана з оцінкою якості роботи УК / ЖБК / ЖЕК. Так, якщо серед тих, хто дуже погано оцінює, 62% підтримують створення ОСББ, то далі цей показник знижується до 22% серед тих, хто дуже добре оцінює. Натомість з 23% до 57% зростає частка противників створення ОСББ.

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення. Присутня до певної міри варіативність поглядів залежно від категорії населення, проте все одно у всіх випадках помітно, що думки розділилися і обидва погляди (підтримка та не-підтримка) мають значну кількість прихильників. Крім цього, досить значною є і кількість тих, хто просто має невизначене ставлення.

Діаграма II.2.1

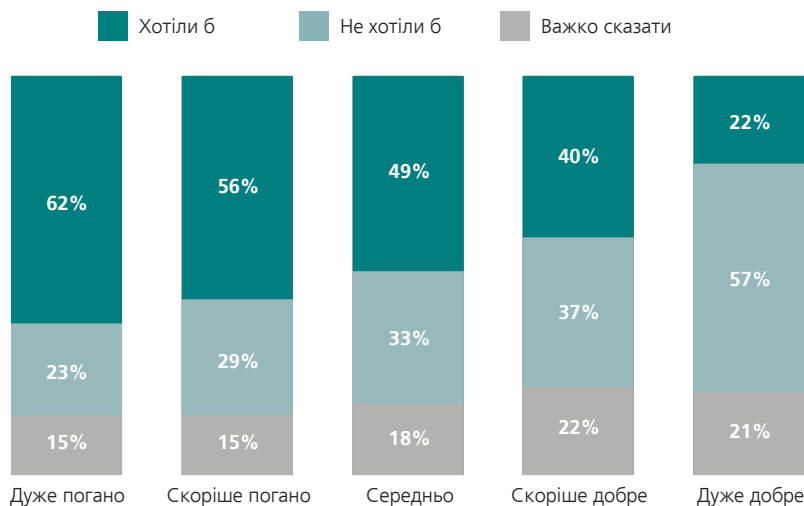
Підтримка створення ОСББ у своєму будинку

Текст запитання: Ви особисто хотіли б чи не хотіли, щоб у Вашому будинку було створено ОСББ – об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, яке би взяло на себе обслуговування будинку?

Діаграма II.2.2

Підтримка створення ОСББ у своєму будинку: залежно від оцінки якості роботи УК / ЖБК / ЖЕК

Текст запитання: Як оцінюють роботу УК / ЖБК / ЖЕК?

Таблиця II.2.1

Підтримка створення ОСББ у своєму будинку: окремі категорії населення

100 % у рядку	Хотіли б	Не хотіли б	Важко сказати
Регіон			
Захід	56	27	17
м. Київ	40	40	19
Центр/Північ	44	34	22
Південь/Схід	50	33	18
Розмір міста			
СМТ / місто до 20 тис.	36	36	27
Місто 20-99 тис.	53	29	18
Місто 100-499 тис.	57	29	15
Місто 500 тис. і більше	46	36	18
Кількість поверхів			
2-5 поверхів	46	34	21
6-10 поверхів	51	31	18
Більше 10 поверхів	54	33	13
Вік будинку			
У 2000-2020-х роках	48	43	9
У 1980-1990-х роках	46	34	20
У 1960-1970-х роках	52	29	20
До 1960 року	35	51	14
Стать			
Чоловік	47	35	18
Жінка	49	31	20
Вік			
18-29 років	47	30	23
30-44 років	56	29	14
45-59 років	47	32	22
60+ років	42	39	19
Освіта			
Повна середня і нижча	41	38	21
Середня спеціальна або професійно-технічна	47	32	20
Вища	51	32	17
Основний рід занять			
Робітники	47	32	21
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	58	27	15
Спеціалісти	58	28	15
Підприємці / самозайняті	53	26	20
Домашнє господарство	50	33	17
На пенсії	42	38	21
Студенти	34	41	25
Безробітні	42	39	19
Склад родини			
Проживають самі	48	32	20
Проживають лише з іншими дорослими	45	35	20
Проживають з неповнолітніми дітьми	58	27	15

100 % у рядку	Хотіли б	Не хотіли б	Важко сказати
Рівень достатку			
Дуже низький	39	34	27
Низький	47	35	18
Середній	51	29	19
Високий	49	39	13
% витрати на комунальні послуги			
До 15%	60	24	16
16-30%	51	31	18
31-50%	46	35	19
Понад 50%	46	37	18
Субсидії			
Отримують	49	33	18
Не отримують	48	33	19
Тип опалення			
Централізоване	48	33	19
ІТП на будинок	47	36	17
Індивідуальне	48	32	20

Найбільше респондентів вважають, що мешканці будинків, де створено ОСББ, насамперед прагнуть таким чином покращити технічний стан свого будинку (57% респондентів так вважають) і покращити якість житлово-комунальних послуг (47%). Далі йдуть такі пояснення, як використання коштів на саме свій будинок, а не чужі (30%),

можливість запровадження ефективних енергоефективних заходів (27%), можливість брати участь у спеціальних програмах фінансування (20%), можливість зменшити витрати на комунальні послуги (19%), більш прозоре управління будинком (18%), повноцінне представництво інтересів співвласників будинку (18%).

Діаграма II.2.3

Для чого саме на думку респондентів створюють ОСББ

Текст запитання: Для чого саме, на Вашу думку, мешканці деяких будинків створюють ОСББ? Оберіть до 5-ти відповідей, що найбільше підходять.

Хоча, як було показано вище, 48% підтримують створення ОСББ, але при цьому 85% респондентів змогли назвати принаймні один фактор, який би стимулював їх зрештою підтримати створення ОСББ у своєму будинку (і лише 7% відповіли категорично, що їх нічого не заохотило б). Найбільше респондентів говорять про покращення технічного стану будинку (50%) і покращення якості житлово-комунальних послуг (44%). Інші фактори, які заохотили б підтримати: використання коштів на саме свій будинок (29%), зниження витрат на комунальні послуги (27%), можливість запровадити ефективні енергоефективні заходи (25%) та більш прозоре управління будинком (19%).

У таблиці нижче дані наведені у розрізі тих, хто хотів би чи не хотів би створення ОСББ у своєму будинку. Доцільно звернути увагу, що серед противників ОСББ тільки 22% категорично відкинули можливість, щоб їх щось заохотило. Водночас 68% змогли назвати принаймні один фактор, який би заохотив їх підтримати створення ОСББ (мова загалом про ті самі фактори, що домінують серед усього населення, тобто в першу чергу – покращення технічного стану будинку та покращення якості послуг). Крім цього, серед тих, хто має невизначену позицію щодо ОСББ, 82% змогли назвати принаймні один фактор-стимул підтримати створення ОСББ.

Діаграма II.2.4

Які фактори заохотили б підтримати створення ОСББ у своєму будинку

Текст запитання: А що заохотило би / стимулювало Вас підтримати створення ОСББ у Вашому будинку? Оберіть до 5-ти відповідей, що найбільше підходять.

Таблиця II.2.2

Які фактори заохотили б підтримати створення ОСББ у своєму будинку: залежно від того, підтримують чи ні створення ОСББ

% у стовпчику	Хотіли б	Не хотіли б	Важко сказати
Якщо покращиться технічний стан будинку та прибудинкової території	65	32	45
Якщо покращиться якість житлово-комунальних послуг	56	29	39
Якщо кошти будуть використані на утримання спільного майна, а не чужих будинків	40	18	21
Якщо знизяться витрати мого домогосподарства на комунальні послуги	31	20	30
Якщо буде можливість запроваджувати ефективні енергоефективні заходи	35	14	19
Якщо витрати на обслуговування будинку стануть більш прозорими, буде менше корупції	23	14	19

% у стовпчику	Хотіли б	Не хотіли б	Важко сказати
Якщо мешканці будуть добросусідськи ставитися один до одного	16	13	12
Якщо хтось з мешканців візьме на себе лідерство у цьому питанні і все організує	14	10	13
Якщо мені дадуть більше інформації / роз'яснення щодо функціонування ОСББ	8	7	10
Якщо я дізнаюся про позитивний досвід мешканців інших будинків з ОСББ	9	5	8
Інше	1	1	0
Важко сказати	2	10	18
Нічого не заохотило б	0	22	0

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення. Серед усіх категорій абсолютна більшість можуть назвати принаймні один фактор, який би заохотив їх підтримати створення ОСББ (і

водночас абсолютна більшість категорично відкидає можливість підтримати створення ОСББ). Разом з цим структура самих факторів/стимулів досить подібна серед різних категорій.

Таблиця II.2.3

Які фактори заохотили б підтримати створення ОСББ у своєму будинку (топ-відповіді): окремі категорії населення

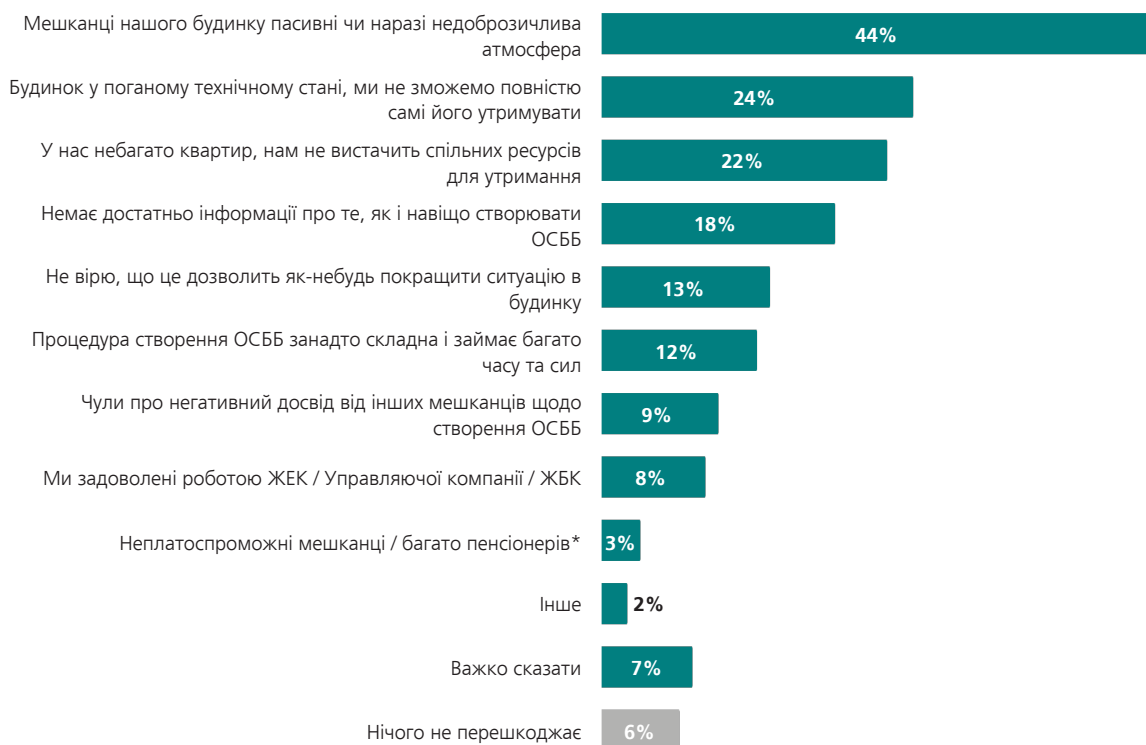
% у рядку	% категорично проти	% назвали хоча б 1 фактор	Покращення технічного стану	Покращення якості ЖК послуг	Кошти на свій будинок	Менші платіжки	Ефективні заходи	Більше прозорості	Атмосфера в будинку	Хтось усе організує
Регіон										
Захід	6	91	55	50	33	27	28	19	13	13
м. Київ	12	81	40	40	24	28	23	22	12	18
Центр/Північ	7	84	53	42	35	27	23	17	16	12
Південь/Схід	7	84	49	44	24	27	26	20	14	11
Розмір міста										
СМТ / місто до 20 тис.	7	79	50	32	31	19	15	18	15	9
Місто 20-99 тис.	6	89	54	44	33	24	27	19	12	16
Місто 100-499 тис.	6	86	61	53	33	25	31	16	16	13
Місто 500 тис. і більше	9	86	41	44	24	33	25	22	13	12
Кількість поверхів										
2-5 поверхів	7	84	51	42	30	23	22	17	13	12
6-10 поверхів	7	87	49	48	29	32	30	21	15	13
Більше 10 поверхів	7	89	50	44	25	34	25	26	21	15
Вік будинку										
У 2000-2020-х роках	14	82	32	45	32	20	23	23	20	9
У 1980-1990-х роках	7	87	51	43	30	28	28	21	16	13
У 1960-1970-х роках	6	85	51	46	29	27	22	17	13	14
До 1960 року	14	74	48	38	22	20	23	17	6	2
Стать										
Чоловік	8	85	51	43	30	28	22	21	14	11
Жінка	7	86	50	45	29	27	28	18	14	14
Вік										
18-29 років	3	91	49	47	31	28	29	27	13	13
30-44 років	7	89	57	47	30	26	26	20	15	12
45-59 років	6	88	53	45	30	32	28	21	15	15
60+ років	11	77	40	40	26	23	19	14	13	11

% у рядку	% категорично проти	% назвали хоча б 1 фактор	Покращення технічного стану	Покращення якості ЖК послуг	Кошти на свій будинок	Менші платіжки	Ефективні заходи	Більше прозорості	Атмосфера в будинку	Хтось усе організує
Освіта										
Повна середня і нижча	5	87	57	53	24	26	25	14	13	14
Середня спеціальна або професійно-технічна	8	83	48	42	27	26	21	18	12	13
Вища	8	86	50	44	32	28	28	22	17	12
Основний рід занять										
Робітники	8	86	53	42	24	26	26	19	15	13
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	8	86	52	39	27	27	23	20	14	18
Спеціалісти	6	89	50	49	39	32	34	26	18	13
Підприємці / самозайняті	5	93	53	41	36	24	27	24	16	13
Домашнє господарство	5	92	61	53	26	32	27	16	9	12
На пенсії	11	77	42	40	25	24	20	13	13	11
Студенти	3	84	50	50	19	19	34	22	9	6
Безробітні	3	91	58	52	39	33	13	30	16	19
Склад родини										
Проживають самі	7	83	50	48	34	29	23	15	17	11
Проживають лише з іншими дорослими	9	84	49	43	28	27	25	19	14	13
Проживають з неповнолітніми дітьми	5	91	53	44	28	26	27	24	12	14
Рівень достатку										
Дуже низький	8	78	43	37	28	25	15	15	12	13
Низький	8	86	53	45	28	28	24	18	17	12
Середній	6	85	50	45	30	27	29	21	13	12
Високий	8	90	51	43	31	24	19	21	15	20
% витрати на комунальні послуги										
До 15%	5	90	56	42	31	23	29	19	18	19
16-30%	7	86	52	43	30	25	26	23	13	10
31-50%	8	85	49	49	28	30	25	17	15	12
Понад 50%	8	83	47	45	32	31	22	18	13	12
Субсидії										
Отримують	5	81	46	43	32	26	24	14	16	12
Не отримують	8	86	51	44	29	27	25	20	14	13
Тип опалення										
Централізоване	7	86	50	45	28	31	26	20	14	15
ІТП на будинок	6	86	33	31	39	33	11	17	17	8
Індивідуальне	7	82	52	43	32	17	23	17	13	8

Хоча абсолютна більшість респондентів бачать стимули підтримати створення ОСББ, але при цьому і 87% можуть назвати принаймні одну перешкоду для цього. Найбільше респондентів (43%) говорять про па-

сивність мешканців будинку і недоброзичливу атмосферу. Далі йдуть такі бар'єри, які поганий технічний стан (24%), невелика кількість квартир (22%), брак інформації про створення ОСББ (18%).

Діаграма II.2.5

Які бар'єри перешкоджають підтримати створення ОСББ у своєму будинку

Текст запитання: А що, навпаки, перешкоджає чи стримує Вас підтримати створення ОСББ у Вашому будинку? Оберіть до 5-ти відповідей, що найбільше підходять.

* Цього варіанту не було в переліку, який пропонувався респондентові. Можливо, якби він був у списку, його обрали би більше респондентів.

У таблиці нижче дані наведені у розрізі тих, хто хотів би чи не хотів би створення ОСББ у своєму будинку. Серед тих, хто підтримує створення ОСББ, 86% на-

зивають принаймні один бар'єр, найчастіше – саме пасивність мешканців.

Таблиця II.2.4

Які бар'єри перешкоджають підтримати створення ОСББ у своєму будинку: залежно від того, підтримують чи ні створення ОСББ

% у стовпчику	Хотіли б	Не хотіли б	Важко сказати
Мешканці нашого будинку пасивні чи наразі недоброзичлива атмосфера	52	33	35
Будинок у поганому технічному стані, ми не зможемо повністю самі його утримувати	22	29	20
У нас небагато квартир, нам не вистачить спільних ресурсів для утримання	22	23	17
Немає достатньо інформації про те, як і навіщо створювати ОСББ	18	14	25
Не вірю, що це дозволить як-небудь покращити ситуацію в будинку	7	24	11
Процедура створення ОСББ занадто складна і забирає багато часу та сил	15	9	11
Чули про негативний досвід від інших мешканців щодо створення ОСББ	5	15	8
Ми задоволені роботою ЖЕК / Управляючої компанії / ЖБК	3	13	9
Неплатоспроможні мешканці / багато пенсіонерів	2	4	4
Інше	1	2	2
Важко сказати	4	7	13
Нічого не перешкоджає	10	3	3

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення. Абсолютна більшість у кожній категорії бачить принаймні один бар'єр для створення

ОСББ. Водночас сама структура бар'єрів досить подібна серед різних категорій.

Таблиця II.2.5

Які бар'єри перешкоджають підтримати створення ОСББ у своєму будинку (топ-відповіді): окремі категорії населення

% у рядку	% не бачать бар'єрів	% назвали хоча б 1 з бар'єрів	Пасивні мешканці	Пога-ний тех-нічний стан	Мало квар-тир	Брак інфор-мації	Не вірю в ефект	Склад-на проце-дура	Нега-тивний досвід	Задоволені УК / ЖБК / ЖЕК
Регіон										
Захід	3	93	51	19	24	20	15	13	10	6
м. Київ	8	81	42	31	12	18	8	17	11	5
Центр/Північ	2	89	35	30	25	25	15	11	7	11
Південь/Схід	11	84	43	19	20	12	12	11	9	7
Розмір міста										
СМТ / місто до 20 тис.	2	89	35	21	29	25	16	13	6	13
Місто 20-99 тис.	6	90	39	27	24	18	11	12	7	7
Місто 100-499 тис.	5	88	46	28	24	17	15	12	10	7
Місто 500 тис. і більше	9	84	45	21	16	15	12	12	10	6
Кількість поверхів										
2-5 поверхів	4	88	39	27	31	20	13	11	5	7
6-10 поверхів	9	86	45	19	10	18	16	14	15	10
Більше 10 поверхів	9	83	56	22	5	9	8	12	7	6
Вік будинку										
У 2000-2020-х роках	9	86	30	9	9	21	9	18	13	14
У 1980-1990-х роках	7	85	48	21	12	17	14	11	10	7
У 1960-1970-х роках	5	88	38	27	28	20	13	13	8	7
До 1960 року	2	92	43	34	55	5	14	11	8	9
Стать										
Чоловік	6	86	42	23	21	17	13	12	9	7
Жінка	6	88	43	24	22	18	14	12	8	8
Вік										
18-29 років	5	85	39	22	23	24	11	18	8	5
30-44 років	10	84	46	23	18	18	12	10	6	5
45-59 років	5	88	43	26	23	18	12	11	10	8
60+ років	4	91	40	24	24	15	17	13	11	11
Освіта										
Повна середня і нижча	3	89	40	28	24	15	16	8	8	10
Середня спеціальна або професійно-технічна	7	86	39	25	23	17	13	12	10	7
Вища	7	87	46	22	20	20	12	13	8	8
Основний рід занять										
Робітники	6	87	39	26	25	18	14	8	8	9
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	9	86	45	29	11	15	15	14	8	5
Спеціалісти	10	86	47	19	19	15	12	16	10	4
Підприємці / самозайняті	6	89	47	20	20	25	9	14	9	8
Домашнє господарство	6	85	40	24	23	24	15	13	7	6
На пенсії	5	89	42	24	23	15	15	12	11	9
Студенти	3	75	31	22	6	22	6	22	6	6
Безробітні	4	87	48	28	27	25	13	4	3	15

% у рядку	% не бачать бар'єрів	% назвали хоча б 1 з бар'єрів	Пасивні мешканці	Поганий технічний стан	Мало квартир	Брак інформації	Не вірю в ефект	Складна процедура	Негативний досвід	Задоволені УК / ЖБК / ЖЕК
Склад родини										
Проживають самі	7	87	47	26	20	20	14	9	3	9
Проживають лише з іншими дорослими	5	88	39	24	22	17	14	13	12	8
Проживають з неповнолітніми дітьми	9	85	47	21	23	18	11	13	7	5
Рівень достатку										
Дуже низький	5	90	42	26	27	19	15	7	9	8
Низький	6	88	45	26	23	16	17	12	9	8
Середній	6	87	44	22	21	20	11	12	8	8
Високий	10	83	35	22	15	18	11	18	10	7
% витрати на комунальні послуги										
До 15%	9	85	45	19	17	19	9	11	6	7
16-30%	7	86	40	24	19	19	12	15	9	9
31-50%	5	91	45	24	23	17	15	11	10	8
Понад 50%	6	88	46	28	23	16	19	11	11	4
Субсидії										
Отримують	4	90	45	24	22	15	15	10	8	8
Не отримують	7	87	42	24	21	19	13	12	9	8
Тип опалення										
Централізоване	7	86	44	24	16	18	14	13	10	9
ІТП на будинок	6	89	39	17	8	25	8	17	22	8
Індивідуальне	5	90	39	23	36	17	11	10	4	4

3

РОЗДІЛ III. ІНВЕСТИЦІЇ В ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

3.1. РЕАЛІЗОВАНІ ТА БАЖАНІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ ЗАХОДИ

78% респондентів стверджують, що в їх будинку реалізований принаймні один енергоефективний захід. Найбільше респондентів говорять про встановлення лічильника тепла (46%), заміну лампочок (36%), заміну вікон (31%), часткове утеплення стін будинку (27%), заміну дверей (27%). Інші заходи називали не більше 14%.

Водночас 91% респондентів хотіли б реалізувати певні заходи у своєму будинку. Найбільш затре-

буваними є повне утеплення стін будинку (49%), утеплення даху (46%), утеплення та ремонт труб (45%), заміна вікон (36%), утеплення перекриття підвалу (33%), заміна дверей (28%), встановлення датчиків руху для світильників (25%), заміна лампочок (24%). Доцільно звернути увагу, що лише 15% хотіли б проведення енергоаудиту (що може свідчити про брак розуміння та інформації щодо порядку здійснення заходів з підвищення енергоефективності будинку).

У таблицях нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення.

Таблиця III.1.1

Які енергоефективні заходи вже реалізовані в будинку і які хотіли б реалізувати

% у стовпчику Текст запитання: Що з переліченого вже є у Вашому багатоквартирному будинку? Оберіть усе, що підходить. / А що Ви хотіли б, щоб було зроблено у Вашому будинку? Оберіть усе, що підходить.	Уже реалізовано	Хотіли б реалізувати
Встановлення лічильника тепла на будинок	46	13
Заміна лампочок / ламп у місцях загального користування на енергоефективні	36	24
Заміна вікон у місцях загального користування	31	36
Часткове утеплення стін будинку	27	6
Заміна дверей у місцях загального користування	27	28
Встановлення довідників для дверей у місцях загального користування	14	16
Встановлення датчиків руху для світильників у місцях загального користування	12	25
Утеплення та ремонт труб	9	45
Утеплення даху	7	46
Встановлення системи регулювання подачі тепла на будинок (індивідуальний тепловий пункт) для зменшення перетопів	3	18
Утеплення перекриття підвалу	3	33
Повне утеплення стін всього будинку	2	49
Проведення енергоаудиту будинку для визначення першочергових заходів підвищення енергоефективності	1	15
Налаштування вже встановлених систем регулювання теплових пунктів / дахових котельнь	1	9
Нічого з переліченого	20	4
Важко сказати	2	5

Таблиця III.1.2
Які енергоефективні заходи вже реалізовані в будинку: окремі категорії населення

% у рядку	Лічильник тепла	Заміна лампочок	Заміна вікон	Часткове утеплення стін	Заміна дверей	Встановлення довідників	Встановлення датчиків руху	Утеплення та ремонт труб	Утеплення даху	ПП	Утеплення підвалу	Повне утеплення стін	Проведення енергоаудиту	Налаштування систем	Нічого	Важко сказати
Регіон																
Захід	32	35	34	17	31	18	19	12	8	5	3	1	0	1	29	1
м. Київ	55	34	40	24	15	7	5	10	7	0	6	4	1	1	8	4
Центр/Північ	44	39	21	23	19	5	10	9	6	4	2	2	1	0	20	2
Південь/Схід	52	34	35	36	35	22	12	7	9	2	2	2	1	1	19	1
Розмір міста																
СМТ / місто до 20 тис.	16	42	34	18	30	19	19	9	4	1	2	5	0	1	32	2
Місто 20-99 тис.	34	34	32	27	20	5	4	8	8	1	0	1	1	0	27	2
Місто 100-499 тис.	58	39	18	29	17	7	18	9	6	4	3	1	1	1	22	1
Місто 500 тис. і більше	57	32	38	29	34	21	10	9	9	4	4	2	1	1	10	2
Кількість поверхів																
2-5 поверхів	33	33	31	19	22	8	10	8	6	3	2	2	1	0	28	2
6-10 поверхів	61	43	31	39	34	26	15	10	10	3	5	1	2	1	10	2
Більше 10 поверхів	70	26	39	30	31	9	16	9	7	0	1	5	0	0	8	3
Вік будинку																
У 2000-2020-х роках	45	39	38	34	18	20	14	14	14	4	9	13	2	4	20	4
У 1980-1990-х роках	56	36	33	35	32	21	15	9	7	2	3	1	1	1	13	2
У 1960-1970-х роках	39	36	29	20	23	8	10	8	7	3	2	2	1	1	24	2
До 1960 року	17	22	29	14	25	5	6	6	11	6	2	5	2	2	42	0
Стать																
Чоловік	46	36	32	27	28	15	12	9	8	3	4	2	1	1	19	2
Жінка	46	35	31	27	26	13	12	9	7	3	2	2	1	1	21	1
Вік																
18-29 років	40	36	34	27	26	17	12	8	8	3	2	2	1	1	18	2
30-44 років	45	37	33	25	27	13	12	6	5	2	3	2	1	1	21	2
45-59 років	46	36	27	27	28	16	12	11	8	3	2	3	1	1	22	1
60+ років	49	34	32	29	25	13	12	10	9	3	3	2	1	0	18	3

% у рядку	Лічильник тепла	Заміна лампочок	Заміна вікон	Часткове утеплення стін	Заміна дверей	Встановлення довідників	Встановлення датчиків руху	Утеплення та ремонт труб	Утеплення даху	ПП	Утеплення підвалу	Повне утеплення стін	Проведення енергоаудиту	Налаштування систем	Нічого	Важко сказати
Освіта																
Повна середня і нижча	48	34	30	26	23	12	9	7	8	1	4	1	1	1	18	3
Середня спеціальна або професійно-технічна	43	34	30	25	26	13	12	9	7	3	2	2	1	1	24	1
Вища	48	37	33	29	28	16	13	9	7	4	4	2	1	1	17	2
Основний рід занять																
Робітники	40	36	24	21	26	12	11	7	7	1	3	2	0	1	27	0
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	50	32	38	20	27	15	11	9	3	2	0	3	0	0	24	2
Спеціалісти	52	40	36	28	33	22	16	12	8	5	3	3	1	1	15	2
Підприємці / самозайняті	42	44	30	29	20	7	19	5	6	0	6	2	2	1	19	1
Домашнє господарство	43	31	30	28	24	13	9	3	5	4	1	2	2	2	18	2
На пенсії	48	34	33	29	26	13	12	11	10	4	3	2	1	0	19	3
Студенти	50	41	31	41	31	22	9	9	9	3	3	6	0	0	13	6
Безробітні	37	37	31	25	30	15	6	10	6	4	4	3	1	0	24	1
Склад родини																
Проживають самі	43	34	30	23	21	9	8	9	10	3	3	2	1	0	20	3
Проживають лише з іншими дорослими	48	36	33	28	29	16	14	10	7	3	3	2	1	1	19	2
Проживають з неповнолітніми дітьми	43	36	29	25	26	13	10	5	7	2	3	2	1	0	24	1
Рівень достатку																
Дуже низький	44	38	35	23	25	10	15	11	10	2	2	1	1	0	25	0
Низький	45	32	28	26	24	12	10	9	7	3	2	2	1	0	21	2
Середній	46	36	32	28	29	17	12	8	7	4	3	2	1	1	20	2
Високий	46	41	35	28	25	14	18	11	10	0	8	4	1	2	15	2

% у рядку	Лічильник тепла	Заміна лампочок	Заміна вікон	Часткове утеплення стін	Заміна дверей	Встановлення довідників	Встановлення датчиків руху	Утеплення та ремонт труб	Утеплення даху	ІТП	Утеплення підвалу	Повне утеплення стін	Проведення енергоаудиту	Налаштування систем	Нічого	Важко сказати
% витрати на комунальні послуги																
До 15%	12	27	31	4	25	14	22	54	49	17	35	46	19	10	4	3
16-30%	14	20	36	7	29	19	28	46	46	20	33	49	18	12	4	4
31-50%	8	25	37	6	28	15	25	44	46	16	33	48	12	8	6	3
Понад 50%	18	29	40	8	31	15	24	48	47	21	37	57	12	9	2	5
Субсидії																
Отримують	15	22	33	4	24	11	20	42	41	20	29	42	8	8	5	7
Не отримують	12	24	36	6	29	17	26	46	47	18	33	51	16	9	4	4
Тип опалення																
Централізоване	17	25	34	6	25	15	26	49	46	25	35	51	16	11	4	4
ІТП на будинок	3	28	22	0	28	25	39	50	25	0	22	50	8	8	11	0
Індивідуальне	4	21	40	8	34	16	20	35	50	3	28	45	12	5	6	5

Таблиця III.1.3
Які енергоефективні заходи хотіли б реалізувати: окремі категорії населення

% у рядку	Лічильник тепла	Заміна лампочок	Заміна вікон	Часткове утеплення стін	Заміна дверей	Встановлення довідників	Встановлення датчиків руху	Утеплення та ремонт труб	Утеплення даху	ПП	Утеплення підвалу	Повне утеплення стін	Проведення енергоаудиту	Налаштування систем	Нічого	Важко сказати
Регіон																
Захід	11	26	41	7	35	17	28	47	45	22	31	56	17	9	3	1
м. Київ	15	21	22	8	22	18	24	37	31	24	26	39	20	15	8	3
Центр/Північ	7	16	37	5	31	15	20	37	49	15	31	50	15	5	5	8
Південь/Схід	18	29	36	6	23	15	27	54	50	16	37	47	12	10	3	5
Розмір міста																
СМТ / місто до 20 тис.	8	14	29	5	28	11	16	31	47	8	21	40	16	4	5	9
Місто 20-99 тис.	10	21	34	5	30	17	24	36	38	18	26	52	12	7	4	4
Місто 100-499 тис.	12	24	49	7	39	19	23	51	58	22	44	53	20	13	2	4
Місто 500 тис. і більше	16	29	31	6	20	15	30	52	43	20	34	49	13	10	6	3
Кількість поверхів																
2-5 поверхів	10	22	35	7	30	17	23	42	49	14	28	48	13	7	5	5
6-10 поверхів	18	25	39	4	24	12	28	51	44	24	41	50	15	10	3	4
Більше 10 поверхів	11	33	30	8	30	25	27	43	37	26	34	50	23	16	6	2
Вік будинку																
У 2000-2020-х роках	16	11	18	7	18	16	20	27	29	16	25	20	23	16	18	4
У 1980-1990-х роках	12	28	38	5	29	14	28	46	47	24	36	52	17	11	3	5
У 1960-1970-х роках	13	22	35	5	28	17	23	47	47	13	31	51	12	6	4	4
До 1960 року	11	20	34	14	28	20	22	40	55	14	28	37	17	11	3	8
Стать																
Чоловік	13	21	33	6	25	14	24	43	44	19	28	49	17	9	6	4
Жінка	12	26	38	6	30	17	26	47	48	18	36	49	13	9	3	5
Вік																
18-29 років	16	24	32	5	28	18	27	47	47	19	32	59	14	9	2	4
30-44 років	14	26	37	6	30	17	28	48	51	19	33	51	18	12	3	3
45-59 років	12	22	38	6	26	17	27	47	49	20	34	54	17	8	5	4
60+ років	10	23	34	6	27	13	18	40	39	16	32	39	10	7	6	7

% у рядуку	Лічильник тепла	Заміна лампочок	Заміна вікон	Часткове утеплення стін	Заміна дверей	Встановлення довідників	Встановлення датчиків руху	Утеплення та ремонт труб	Утеплення даху	ПП	Утеплення підвалу	Повне утеплення стін	Проведення енергоаудиту	Налаштування систем	Нічого	Важко сказати
Освіта																
Повна середня і нижча	10	23	32	4	23	13	17	44	45	16	30	49	13	7	4	9
Середня спеціальна або професійно-технічна	11	24	37	6	31	16	25	46	45	17	35	51	15	10	4	4
Вища	14	24	36	6	27	16	27	45	47	20	32	48	16	9	5	4
Основний рід занять																
Робітники	12	26	39	6	33	15	24	45	53	18	31	52	18	13	3	5
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	14	26	32	6	23	18	32	35	42	21	33	53	18	9	3	3
Спеціалісти	16	25	37	8	27	16	30	49	50	24	35	54	21	10	4	1
Підприємці / самозайняті	15	17	34	4	29	24	26	52	47	15	29	46	11	14	2	2
Домашнє господарство	12	27	39	8	24	15	28	46	48	17	39	53	14	9	2	4
На пенсії	10	23	34	6	27	15	20	42	40	15	32	41	11	6	7	7
Студенти	9	22	22	3	22	16	13	41	41	22	28	53	6	6	3	6
Безробітні	16	21	37	1	33	9	27	54	54	21	28	66	18	4	3	6
Склад родини																
Проживають самі	10	21	39	6	30	11	20	44	40	18	28	46	15	7	4	6
Проживають лише з іншими дорослими	12	24	33	6	26	16	25	45	48	19	34	49	14	8	5	5
Проживають з неповнолітніми дітьми	16	26	39	7	30	20	29	47	47	16	34	52	17	13	3	2
Рівень достатку																
Дуже низький	11	22	37	2	30	15	18	37	41	15	27	52	12	8	6	6
Низький	12	23	38	7	30	13	21	48	50	16	34	47	15	7	5	6
Середній	13	26	35	6	27	17	30	45	47	21	33	52	14	11	4	4
Високий	15	20	30	7	26	21	24	50	38	19	35	43	19	12	4	2

% у рядку	Лічильник тепла	Заміна лампочок	Заміна вікон	Часткове утеплення стін	Заміна дверей	Встановлення довідників	Встановлення датчиків руху	Утеплення та ремонт труб	Утеплення даху	ІТП	Утеплення підвалу	Повне утеплення стін	Проведення енергоаудиту	Налаштування систем	Нічого	Важко сказати
% витрати на комунальні послуги																
До 15%	12	27	31	4	25	14	22	54	49	17	35	46	19	10	4	3
16-30%	14	20	36	7	29	19	28	46	46	20	33	49	18	12	4	4
31-50%	8	25	37	6	28	15	25	44	46	16	33	48	12	8	6	3
Понад 50%	18	29	40	8	31	15	24	48	47	21	37	57	12	9	2	5
Субсидії																
Отримують	15	22	33	4	24	11	20	42	41	20	29	42	8	8	5	7
Не отримують	12	24	36	6	29	17	26	46	47	18	33	51	16	9	4	4
Тип опалення																
Централізоване	17	25	34	6	25	15	26	49	46	25	35	51	16	11	4	4
ІТП на будинок	3	28	22	0	28	25	39	50	25	0	22	50	8	8	11	0
Індивідуальне	4	21	40	8	34	16	20	35	50	3	28	45	12	5	6	5

3.2. СПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

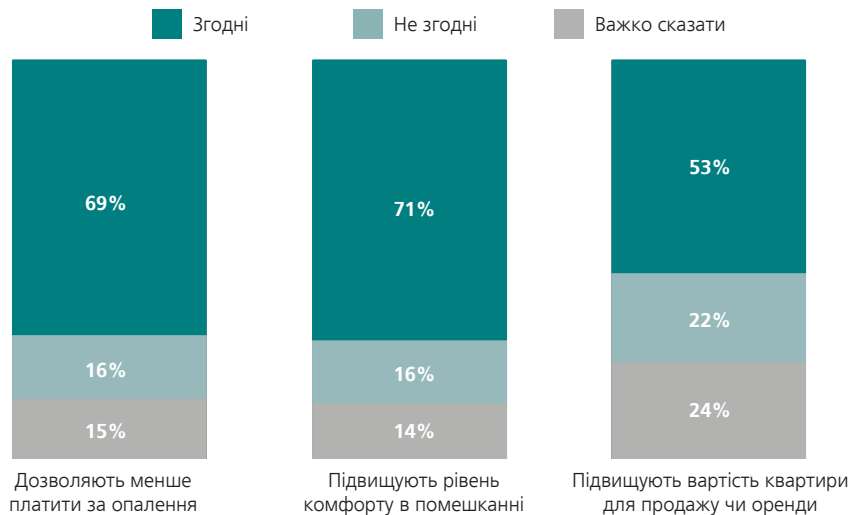
Переважна більшість респондентів погоджуються, що енергоефективні заходи дозволяють менше платити за опалення (69% згодні проти 16%, які не згодні) і що

підвищують рівень комфорту в оселі (71% проти 16%). Разом з цим щодо підвищення вартості квартири для продажу чи оренди, то 53% згодні і 22% не згодні.

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення.

Діаграма III.2.1

Сприйняття інвестицій в енергоефективність

Ви згодні чи не згодні з наступними твердженнями. Встановлення в багатоквартирному будинку лічильника тепла, індивідуального теплового пункту, утеплення будинку тощо...

Таблиця III.2.1

Сприйняття інвестицій в енергоефективність: окремі категорії населення

100 % у рядку	Дозволяють менше платити за опалення			Підвищують рівень комфорту в помешканні			Підвищують вартість квартири для продажу чи оренди		
	+	-	?	+	-	?	+	-	?
Регіон									
Захід	68	16	16	74	15	11	61	16	23
м. Київ	74	13	13	79	11	10	57	18	25
Центр/Північ	58	25	17	59	23	18	50	26	25
Південь/Схід	77	10	13	75	12	13	51	25	24
Розмір міста									
СМТ / місто до 20 тис.	54	30	15	56	27	17	47	28	25
Місто 20-99 тис.	68	12	20	68	14	18	50	21	29
Місто 100-499 тис.	71	16	13	71	14	15	57	20	22
Місто 500 тис. і більше	75	12	13	78	13	10	56	22	22
Кількість поверхів									
2-5 поверхів	61	19	21	63	18	19	50	22	28
6-10 поверхів	81	13	6	81	12	7	59	23	18
Більше 10 поверхів	81	11	8	79	13	8	56	23	22
Вік будинку									
У 2000-2020-х роках	70	18	13	82	9	9	50	18	32
У 1980-1990-х роках	75	15	10	74	16	10	57	23	20
У 1960-1970-х роках	66	16	17	69	16	15	53	22	25
До 1960 року	46	17	37	45	18	37	34	25	42

100 % у рядку	Дозволяють менше платити за опалення			Підвищують рівень комфорту в помешканні			Підвищують вартість квартири для продажу чи оренди		
	+	-	?	+	-	?	+	-	?
Стать									
Чоловік	70	16	14	70	16	14	55	22	24
Жінка	69	16	15	71	16	14	53	23	25
Вік									
18-29 років	69	17	15	74	16	10	60	23	17
30-44 років	74	15	11	76	13	11	60	24	17
45-59 років	69	17	15	69	17	15	51	22	27
60+ років	64	17	19	63	18	18	46	21	33
Освіта									
Повна середня і нижча	69	11	20	70	13	17	54	18	29
Середня спеціальна або професійно-технічна	66	18	16	67	19	15	50	25	26
Вища	72	16	12	74	14	12	57	22	22
Основний рід занять									
Робітники	72	14	14	74	14	12	58	22	20
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	71	15	14	74	18	8	55	35	11
Спеціалісти	76	16	9	80	13	8	62	23	16
Підприємці / самозайняті	75	16	10	81	11	9	63	20	17
Домашнє господарство	69	18	13	65	20	15	52	25	23
На пенсії	64	16	20	63	18	19	46	20	34
Студенти	75	6	19	75	13	13	53	19	28
Безробітні	61	22	16	64	15	21	46	21	33
Склад родини									
Проживають самі	72	14	14	70	15	15	49	23	28
Проживають лише з іншими дорослими	66	18	16	68	17	15	52	23	25
Проживають з неповнолітніми дітьми	76	13	12	78	13	9	61	21	18
Рівень достатку									
Дуже низький	63	18	18	65	21	13	43	22	35
Низький	70	16	14	67	17	16	52	22	26
Середній	68	15	16	72	15	13	56	22	22
Високий	76	15	9	78	14	8	60	24	17
% витрати на комунальні послуги									
До 15%	72	17	11	70	19	11	55	27	19
16-30%	66	17	17	70	15	15	52	25	23
31-50%	73	15	13	73	15	12	56	20	24
Понад 50%	72	16	12	72	17	12	53	24	24
Субсидії									
Отримують	71	11	18	70	15	16	55	14	31
Не отримують	69	17	14	71	16	13	53	24	23
Тип опалення									
Централізоване	81	10	9	80	12	8	59	20	21
ІТП на будинок	47	42	11	61	28	11	58	17	25
Індивідуальне	44	27	29	49	23	28	40	28	33

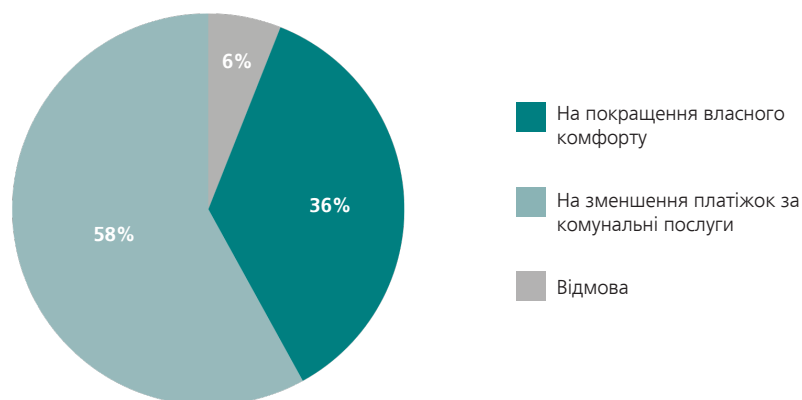
Більшість респондентів – 58% – стверджують, що вони в першу чергу витрачали би кошти на зменшення платіжок за комунальні послуги. У першу чергу хотіли б покращити власний комфорт – 36%.

При цьому щодо максимальних термінів окупності 16% очікують, що заходи окуплять до 1 року, 20% – упродовж 1-2 років, 19% – 3-5 років і лише 10% готові

чекати понад 10 років (істотна частка респондентів – 36% – узагалі не змогли відповісти на запитання).

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення. Чим більш заможне домогосподарство і чим менше зараз воно платить за комунальні послуги (як відсоток від доходу родини), тим більше тих, хто віддає перевагу комфорту.

Діаграма III.2.2

Пріоритетна мета інвестиції коштів

Текст запитання: На що би Ви в першу чергу витрачали кошти?

Таблиця III.2.2

Пріоритетна мета інвестиції коштів: окремі категорії населення

100% у рядку	Комфорт	Економія	Важко сказати
Регіон			
Захід	35	61	4
м. Київ	35	60	6
Центр/Північ	31	60	8
Південь/Схід	40	54	6
Розмір міста			
СМТ / місто до 20 тис.	27	66	7
Місто 20-99 тис.	34	60	6
Місто 100-499 тис.	36	59	5
Місто 500 тис. і більше	40	53	7
Кількість поверхів			
2-5 поверхів	36	58	6
6-10 поверхів	35	58	6
Більше 10 поверхів	36	59	5
Вік будинку			
У 2000-2020-х роках	30	64	5
У 1980-1990-х роках	33	61	6
У 1960-1970-х роках	40	53	7
До 1960 року	28	66	6

100% у рядку	Комфорт	Економія	Важко сказати
Стать			
Чоловік	38	54	7
Жінка	34	61	5
Вік			
18-29 років	48	46	6
30-44 років	43	52	5
45-59 років	33	60	7
60+ років	24	68	8
Освіта			
Повна середня і нижча	26	69	4
Середня спеціальна або професійно-технічна	29	64	7
Вища	44	50	6
Основний рід занять			
Робітники	33	62	5
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	45	44	11
Спеціалісти	46	50	5
Підприємці / самозайняті	59	39	2
Домашнє господарство	39	56	6
На пенсії	23	69	8
Студенти	56	41	3
Безробітні	31	61	7
Склад родини			
Проживають самі	29	64	7
Проживають лише з іншими дорослими	36	58	6
Проживають з неповнолітніми дітьми	42	52	6
Рівень достатку			
Дуже низький	17	79	4
Низький	27	65	8
Середній	41	52	6
Високий	52	43	5
% витрати на комунальні послуги			
До 15%	48	46	6
16-30%	43	50	7
31-50%	31	64	4
Понад 50%	18	75	6
Субсидії			
Отримують	26	70	4
Не отримують	38	56	7
Тип опалення			
Централізоване	36	57	7
ІТП на будинок	42	53	6
Індивідуальне	34	60	6

3.3. ІНІЦІЮВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ З ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

Думки респондентів щодо того, хто в першу чергу має ініціювати і реалізовувати заходи з енергоефективності в їх будинку, розділилися. Щодо ініціювання, то відносно найбільше – 35% – говорять про УК / ЖБК / ЖЕК. Лише трохи менше говорять про органи місцевого самоврядування (26%) і самих мешканців (25%). Ще 8% вважають це відповідальністю центральних органів влади / держави. Щодо реалізації заходів, то також відносно найбільше говорять про УК / ЖБК / ЖЕК – 39%. Вважають, що в першу чергу реалізацією мають займа-

тися органи місцевого самоврядування – 23%. По 12% говорять про незалежні приватні компанії і самих мешканців. Ще 6% покладають пріоритетну відповідальність на державу.

Крім цього, респондентам (у яких в будинку немає ІТП) ставилося запитання, хто має займатися обслуговуванням ІТП у разі його встановлення в будинку. Так, 51% вважають, що цим має займатися УК / ЖБК / ЖЕК, 17% – незалежна приватна компанія, 13% – самі мешканці (при цьому, 19% не змогли відповісти на запитання).

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення.

Діаграма III.3.1

Хто має ініціювати та реалізовувати заходи з підвищення енергоефективності

Текст запитання: А хто має в першу чергу ініціювати заходи з поліпшення енергоефективності Вашого багатоквартирного будинку?

Текст запитання: Хто, на Вашу думку, має займатися плануванням та реалізацією впровадження енергоефективних заходів у Вашому багатоквартирному будинку?

Таблиця III.3.1

Хто має ініціювати та реалізовувати заходи з підвищення енергоефективності: окремі категорії населення

100% у рядку	Хто має ініціювати					Хто має реалізовувати					
	УК / ЖБК / ЖЕК	ОМС	Мешканці	Держава	Важко сказати	УК / ЖБК / ЖЕК	ОМС	Приватна компанія	Мешканці	Держава	Важко сказати
Регіон											
Захід	28	31	31	5	5	35	23	20	10	4	7
м. Київ	41	17	21	14	8	43	13	10	15	10	9
Центр/Північ	33	23	30	9	5	40	24	8	13	5	9
Південь/Схід	39	29	19	8	5	40	27	12	10	7	4

100% у рядку	Хто має ініціювати					Хто має реалізовувати					
	УК / ЖБК / ЖЕК	ОМС	Мешканці	Держава	Важко сказати	УК / ЖБК / ЖЕК	ОМС	Приватна компанія	Мешканці	Держава	Важко сказати
Розмір міста											
СМТ / місто до 20 тис.	33	23	29	5	10	37	26	7	16	4	10
Місто 20-99 тис.	31	27	29	9	4	43	22	11	11	6	7
Місто 100-499 тис.	33	28	30	6	3	35	28	16	12	3	7
Місто 500 тис. і більше	39	27	19	11	5	41	20	13	11	9	6
Кількість поверхів											
2-5 поверхів	35	25	26	7	6	39	23	11	13	6	8
6-10 поверхів	36	29	22	9	3	39	26	14	9	6	5
Більше 10 поверхів	32	24	28	11	5	40	16	15	14	8	8
Вік будинку											
У 2000-2020-х роках	41	16	20	16	7	46	16	11	11	13	4
У 1980-1990-х роках	35	25	28	7	5	38	24	13	11	5	8
У 1960-1970-х роках	34	29	24	9	4	40	23	13	13	6	6
До 1960 року	38	25	17	11	9	38	23	5	9	17	8
Стать											
Чоловік	36	23	27	9	4	39	21	13	13	7	5
Жінка	34	29	24	8	6	39	25	12	11	5	8
Вік											
18-29 років	28	28	35	6	2	38	24	15	12	4	6
30-44 років	38	26	25	7	4	40	22	16	10	7	6
45-59 років	33	27	27	8	5	41	18	14	16	5	7
60+ років	36	25	19	11	8	38	30	6	11	8	9
Освіта											
Повна середня і нижча	37	28	16	11	8	37	31	8	12	6	6
Середня спеціальна або професійно-технічна	33	27	23	10	7	40	23	10	12	6	8
Вища	37	25	29	6	3	39	21	15	12	7	6
Основний рід занять											
Робітники	33	28	24	7	7	39	24	10	14	6	6
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	33	29	24	11	3	45	20	9	14	6	6
Спеціалісти	40	22	34	5	1	40	21	19	10	6	5
Підприємці / самозайняті	34	28	30	6	2	36	15	27	17	5	1
Домашнє господарство	33	29	24	9	5	44	27	6	9	6	9
На пенсії	36	25	19	11	8	39	27	7	11	7	9
Студенти	31	31	25	6	6	28	22	16	22	6	6
Безробітні	34	30	28	4	3	39	21	22	7	3	7

100% у рядку	Хто має ініціювати					Хто має реалізовувати					
	УК / ЖБК / ЖЕК	ОМС	Мешканці	Держава	Важко сказати	УК / ЖБК / ЖЕК	ОМС	Приватна компанія	Мешканці	Держава	Важко сказати
Склад родини											
Проживають самі	40	27	16	11	7	39	27	10	11	7	7
Проживають лише з іншими дорослими	35	27	25	7	6	39	24	12	12	6	7
Проживають з неповнолітніми дітьми	30	26	32	9	3	41	18	15	13	7	7
Рівень достатку											
Дуже низький	33	31	19	10	6	35	35	6	7	7	10
Низький	36	31	18	9	5	44	27	7	11	5	7
Середній	35	23	30	7	5	37	19	17	13	7	7
Високий	33	21	33	8	4	41	22	15	14	5	3
% витрати на комунальні послуги											
До 15%	39	19	32	7	4	39	20	20	12	3	6
16-30%	34	24	31	7	3	40	21	14	14	6	4
31-50%	37	27	20	9	7	41	26	10	9	8	6
Понад 50%	29	41	17	10	3	35	32	8	9	6	9
Субсидії											
Отримують	36	26	20	9	9	42	23	8	9	7	11
Не отримують	35	26	26	8	4	39	23	13	12	6	6
Тип опалення											
Централізоване	36	26	24	9	5	40	22	13	11	6	7
ІТП на будинок	39	25	28	6	3	39	17	8	8	17	11
Індивідуальне	32	27	28	6	6	37	26	11	14	6	5

3.4. СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ ВЛАДОЮ ТА МЕШКАНЦЯМИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ. ГОТОВНІСТЬ УЗЯТИ БАНКІВСЬКИЙ КРЕДИТ

Абсолютна більшість респондентів – 75% – вважають, що без допомоги держави / міста немає сенсу щось робити і їх участь є обов'язковою (лише 15% вважають, що не варто чекати і варто самим починати за свої кошти).

Водночас щодо механізму компенсації витрати від держави думки розділилися: 46% готові до часткового співфінансування заходів за умови одразу отримання зменшених платіжок. Натомість 37% вважають, що все має профінансувати держава / місто, але при збереженні поточного рівня платіжок. У цьому контексті доцільними є відповіді щодо спра-

ведливого розподілу витрат між державою, містом і мешканцями будинку. Так, вважають, що держава має сплатити принаймні певний % витрат – 96%, що місто – 95%, що самі мешканці – 84%. Проте якщо дивитися середній % витрат на кожную сторону, то 47% витрат має компенсуватися державою, 34% – містом, 19% – мешканцями.

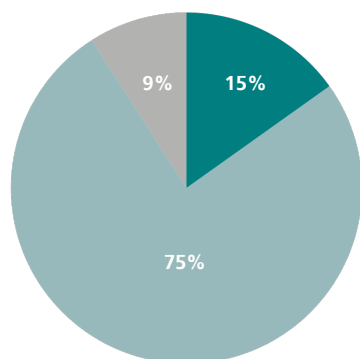
У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення. Серед усіх категорій безумовно домінує думка, що участь держави / міста є обов'язковою. Водночас щодо механізму компенсації думки розділені і серед окремих категорій.

Ідея банківського кредиту для впровадження енергоефективних заходів сприймається вкрай скептично. Так, 82% не підтримали б узяття кредиту (в т.ч. 70% відповіли, що вони «зовсім» не підтримують) і лише 14% підтримали б.

Діаграма III.4.1

Допомога та механізм компенсації витрат від держави / міста

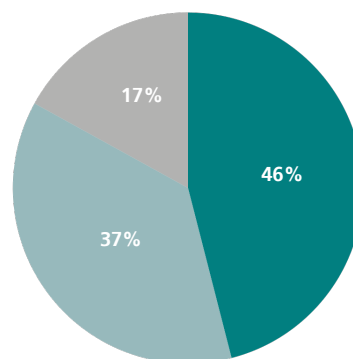
Нагальність допомоги держави / міста

- Не варто чекати допомоги від держави / міста, краще використовувати власні кошти співвласників та за потреби взяти банківський кредит
- Без допомоги держави / міста немає сенсу щось робити. Держава / місто мають компенсувати частину позики чи надати безвідсоткову позику, щоб ми почали впроваджувати заходи
- Інше

Текст запитання: З яким твердженням щодо нагальності впровадження енергоефективних заходів у Вашому будинку Ви згодні в більшій мірі?

Механізм компенсації витрат держави / міста

- Частково оплачують впровадження заходів держава / місто, частково – самі мешканці. Проте мешканці одразу отримують платіжки зі зниженою оплатою відповідних комунальних послуг
- Впровадження заходів оплачується повністю державою / містом. Проте платіжки мешканців залишаються на тому ж рівні, як і зараз
- Інше

Текст запитання: А який механізм компенсації витрат від держави / міста для Вас був би більш прийнятним?

Таблиця III.4.1

Допомога та механізм компенсації витрат від держави / міста: окремі категорії населення

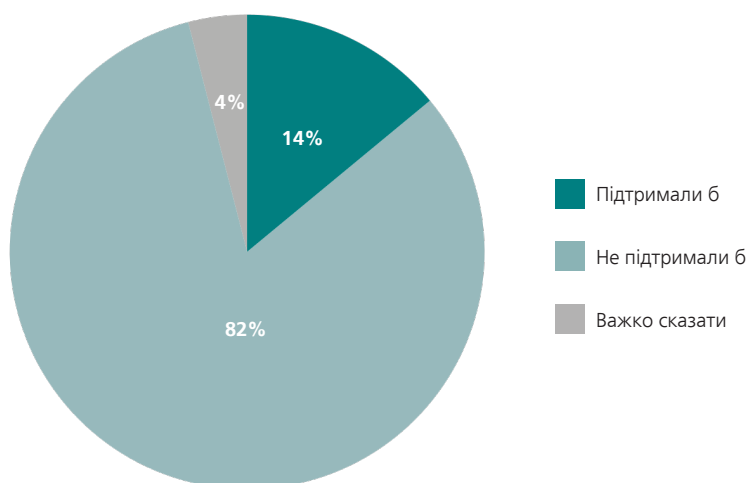
100% у рядку	Нагальність допомоги держави / міста			Механізм компенсації витрат держави / міста		
	Не варто чекати	Без них немає сенсу	Важко сказати	Частково, менші платіжки	Усе, ті ж платіжки	Важко сказати
Регіон						
Захід	12	82	6	50	37	13
м. Київ	10	79	10	57	26	17
Центр/Північ	15	73	11	41	39	19
Південь/Схід	19	72	9	43	38	19
Розмір міста						
СМТ / місто до 20 тис.	15	69	16	44	30	25
Місто 20-99 тис.	20	74	6	52	34	14
Місто 100-499 тис.	18	76	7	45	43	12
Місто 500 тис. і більше	11	79	9	45	37	18
Кількість поверхів						
2-5 поверхів	17	73	10	43	37	19
6-10 поверхів	13	80	7	46	38	16
Більше 10 поверхів	14	74	11	64	26	9

100% у рядку	Нагальність допомоги держави / міста			Механізм компенсації витрат держави / міста		
	Не варто чекати	Без них немає сенсу	Важко сказати	Частково, менші платіжки	Усе, ті ж платіжки	Важко сказати
Вік будинку						
У 2000-2020-х роках	18	73	7	59	34	7
У 1980-1990-х роках	13	74	12	50	32	18
У 1960-1970-х роках	16	77	6	43	41	16
До 1960 року	15	72	12	34	43	23
Стать						
Чоловік	16	75	9	43	41	16
Жінка	15	76	9	48	33	19
Вік						
18-29 років	17	77	6	51	35	14
30-44 років	18	75	6	50	36	14
45-59 років	15	75	10	48	36	16
60+ років	11	76	13	38	39	23
Освіта						
Повна середня і нижча	16	74	10	38	41	21
Середня спеціальна або професійно-технічна	14	76	10	41	39	20
Вища	16	75	8	53	33	14
Основний рід занять						
Робітники	13	74	12	42	40	18
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	21	65	14	45	36	18
Спеціалісти	17	76	8	61	29	11
Підприємці / самозайняті	20	77	3	47	44	10
Домашнє господарство	15	80	5	50	34	17
На пенсії	11	77	12	39	39	22
Студенти	16	72	13	41	38	22
Безробітні	21	75	4	51	34	15
Склад родини						
Проживають самі	13	76	11	43	36	21
Проживають лише з іншими дорослими	16	74	10	45	38	17
Проживають з неповнолітніми дітьми	14	79	7	53	33	14
Рівень достатку						
Дуже низький	15	71	13	40	36	25
Низький	12	78	11	41	39	20
Середній	16	76	8	50	36	14
Високий	21	74	4	53	37	10

100% у рядку	Нагальність допомоги держави / міста			Механізм компенсації витрат держави / міста		
	Не варто чекати	Без них немає сенсу	Важко сказати	Частково, менші платіжки	Усе, ті ж платіжки	Важко сказати
% витрати на комунальні послуги						
До 15%	22	71	6	54	36	10
16-30%	13	78	8	47	40	13
31-50%	13	79	8	48	36	16
Понад 50%	15	76	9	40	41	18
Субсидії						
Отримують	14	71	15	45	33	22
Не отримують	15	76	8	46	37	16
Тип опалення						
Централізоване	15	76	9	48	37	16
ІТП на будинок	11	78	11	28	47	25
Індивідуальне	17	73	10	45	36	20

Діаграма III.4.2

Готовність узяти банківський кредит на будинок для впровадження енергоефективних заходів

Текст запитання: Якби для впровадження енергоефективних заходів у Вашому будинку потрібно було взяти на будинок банківський кредит, то Ви би підтримали це чи ні?

3.5. ГОТОВНІСТЬ ПІДТРИМАТИ ОКРЕМІ КОНКРЕТНІ ЗАХОДИ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

Респондентам під час інтерв'ю пропонувалися 5 можливих заходів з підвищення енергоефективності, зокрема вартість з 1 квартири та термін окупності. Лише у випадку енергоаудиту більшість (57%) готові підтримати такий захід (не підтримали б – 31%). У випадку

налаштування вже встановлених систем 50% підтримали б (не підтримали б – 30%). У випадку інших заходів (утеплення та ремонт / труб, встановлення ІТП, утеплення стін) виразна більшість (60-85%) не підтримали б їх. Крім цього, у випадку всіх заходів не більше 22% вважають, що їх підтримала б більшість інших родин у будинку.

У таблиці нижче дані наведені у розрізі окремих категорій населення.

Таблиця III.5.1

Готовність підтримати окремі конкретні заходи з енергоефективності % серед респондентів, в чиїх будинках цей захід ще не реалізований

100% у рядку Текст запитання: Ви / Ваше домогосподарство готові чи готові підтримати цей захід? А також чи, на Вашу думку, готові чи не готові більшість інших родин у Вашому будинку долучитися до нього?	Чи підтримала б родина респондента			Чи підтримає більшість інших родин		
	Так	Ні	Важко сказати	Так	Ні	Важко сказати
Проведення енергоаудиту – це дозволить зрозуміти, які заходи є першочерговими для підвищення енергоефективності будинку. Вартість з кожної квартири – 100-200 грн.	57	31	12	22	44	33
Налаштування вже встановленого обладнання (щоб знизити платіжки на 5-15%). Вартість з кожної квартири – 50-150 грн. Термін окупності для нинішніх тарифів – 4-6 місяців. Термін окупності у разі підвищення тарифів до ринкового рівня – 1-3 місяці	50	30	19	22	36	42
Утеплення та ремонт труб. Вартість з кожної квартири – 3000-5000 грн. Термін окупності для нинішніх тарифів – 2-3 роки. Термін окупності у разі підвищення тарифів до ринкового рівня – 0.5-1 рік	26	60	13	8	59	33
Встановлення в будинку ІТП – індивідуального теплового пункту. Вартість з кожної квартири – 5000-7000 грн. Термін окупності для нинішніх тарифів – 5-7 років. Термін окупності у разі підвищення тарифів до ринкового рівня – 1-3 роки	17	67	15	5	61	34
Утеплення стін всього будинку. Вартість з кожної квартири – 70 000-110 000 грн. Термін окупності для нинішніх тарифів – 15-25 років. Термін окупності у разі підвищення тарифів до ринкового рівня – 8-15 років	8	85	7	2	76	21

Таблиця III.5.2

Готовність підтримати окремі конкретні заходи з енергоефективності (% самі підтримали б): окремі категорії населення

% у рядку	Енерго аудит	Налаштування систем	Труби	ІТП	Стіни
Регіон					
Захід	62	51	37	18	12
м. Київ	59	54	28	21	6
Центр/Північ	49	46	19	12	6
Південь/Схід	60	53	25	20	6
Розмір міста					
СМТ / місто до 20 тис.	49	39	24	9	9
Місто 20-99 тис.	62	52	21	15	7
Місто 100-499 тис.	62	53	32	22	10
Місто 500 тис. і більше	56	53	27	19	6
Кількість поверхів					
2-5 поверхів	55	45	24	13	7
6-10 поверхів	60	56	29	23	9
Більше 10 поверхів	60	64	32	26	8
Вік будинку					
У 2000-2020-х роках	58	61	19	22	4
У 1980-1990-х роках	59	54	29	19	8
У 1960-1970-х роках	57	49	26	15	7
До 1960 року	44	23	16	11	6
Стать					
Чоловік	61	54	30	19	10
Жінка	55	48	24	16	6

% у рядку	Енерго аудит	Налаштування систем	Труби	ІТП	Стіни
Вік					
18-29 років	63	58	38	27	11
30-44 років	67	61	32	22	9
45-59 років	57	50	26	14	6
60+ років	45	36	15	10	5
Освіта					
Повна середня і нижча	44	43	16	13	6
Середня спеціальна або професійно-технічна	57	47	25	14	7
Вища	61	56	30	21	8
Основний рід занять					
Робітники	64	59	30	20	10
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	62	65	33	23	8
Спеціалісти	69	61	38	24	9
Підприємці / самозайняті	65	65	42	27	12
Домашнє господарство	55	48	28	21	7
На пенсії	45	35	14	9	4
Студенти	44	47	24	13	7
Безробітні	61	48	22	11	9
Склад родини					
Проживають самі	53	42	17	12	5
Проживають лише з іншими дорослими	54	48	26	17	8
Проживають з неповнолітніми дітьми	69	63	34	23	9
Рівень достатку					
Дуже низький	41	35	18	10	7
Низький	52	43	17	11	5
Середній	62	55	31	20	8
Високий	72	66	45	29	11
% витрати на комунальні послуги					
До 15%	70	58	42	22	10
16-30%	63	53	29	19	11
31-50%	54	52	27	14	6
Понад 50%	53	43	13	14	5
Субсидії					
Отримують	45	37	15	14	6
Не отримують	60	53	28	18	8
Тип опалення					
Централізоване	60	58	29	22	8
ІТП на будинок	42	51	26	0	6
Індивідуальне	52	33	21	7	8

4

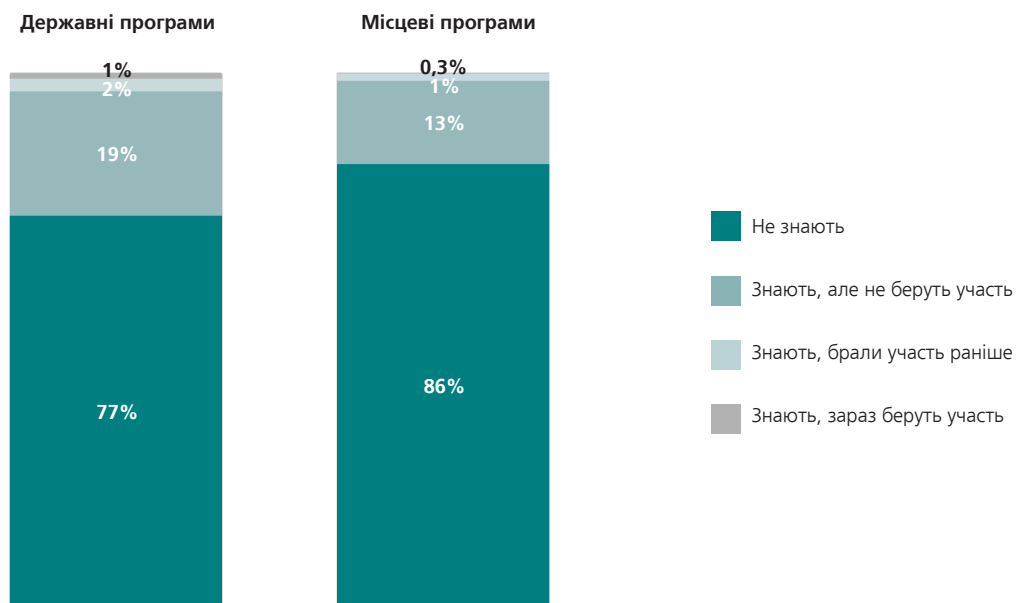
РОЗДІЛ IV. ОБІЗНАНІСТЬ ЩОДО НАЯВНИХ ПРОГРАМ ЕНЕРГОПІДТРИМКИ

Респонденти погано обізнані про наявні програми енергопідтримки: 77% не знають про жодну державну програму, а 86% не знають про жодну місцеву програму. Загалом 74% не знають жодну державну чи місцеву програму. Також загалом 4% зараз або раніше брали участь у певній державній чи місцевій програмі.

Серед респондентів, які знають про державні чи місцеві програми, 49% дізналися про них у ЗМІ (ТБ, радіо, друковані видання), 40% – в інтернеті, 31% – розказали друзі. При цьому 8% серед усіх респондентів мають родичів чи знайомих, які зараз чи раніше брали участь у подібних програмах.

Діаграма IV.1

Поінформованість та участь у державних чи місцевих програмах підтримки енергоефективності

Текст запитання: Чи знаєте Ви які-небудь державні програми підтримки енергоефективності і якщо «так», то чи берете участь в них? / А чи знаєте Ви які-небудь місцеві (ті, що фінансуються з місцевого бюджету) програми підтримки енергоефективності і якщо «так», то чи берете участь в них?

ДОДАТОК А. СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ РЕСПОНДЕНТІВ

Таблиця А.1

Соціально-демографічний профіль респондентів у цілому, за регіонами і за розміром міста

100% у стовпчику	У цілому	Захід	м. Київ	Центр / Північ	Південь / Схід	СМТ / до 20 тис.	20-99 тис.	100-499 тис.	500 тис. і більше
Кількість респондентів	1204	264	156	350	434	204	228	290	482
Похибка	2.8	6.0	7.8	5.2	4.7	6.9	6.5	5.8	4.5
Регіон									
Захід	22	---	---	---	---	29	32	29	10
м. Київ	13	---	---	---	---	0	0	0	32
Центр/Північ	29	---	---	---	---	53	47	46	0
Південь/Схід	36	---	---	---	---	18	21	25	58
Розмір міста									
СМТ / місто до 20 тис.	17	23	0	31	8	---	---	---	---
Місто 20-99 тис.	19	27	0	31	11	---	---	---	---
Місто 100-499 тис.	24	32	0	38	17	---	---	---	---
Місто 500 тис. і більше	40	18	100	0	64	---	---	---	---
Кількість поверхів									
2-5 поверхів	58	70	28	81	43	85	86	55	35
6-10 поверхів	33	30	31	14	51	15	14	39	47
Більше 10 поверхів	9	0	41	5	6	0	0	6	18
Вік будинку									
У 2000-2020-х роках	5	2	23	1	3	6	2	0	8
У 1980-1990-х роках	45	46	39	47	44	54	39	42	45
У 1960-1970-х роках	45	48	37	50	43	36	58	52	40
До 1960 року	5	5	1	2	10	4	1	6	7
Стать									
Чоловік	44	45	44	43	43	46	43	43	44
Жінка	56	55	56	57	57	54	57	57	56
Вік									
18-29 років	14	17	15	14	13	14	13	16	14
30-44 років	32	31	33	31	33	33	31	33	32
45-59 років	25	25	23	25	24	25	26	24	24
60+ років	29	27	29	29	30	28	30	27	30

100% у стовпчику	У цілому	Захід	м. Київ	Центр / Північ	Південь / Схід	СМТ / до 20 тис.	20-99 тис.	100-499 тис.	500 тис. і більше
Вік									
18-29 років	14	17	15	14	13	14	13	16	14
30-44 років	32	31	33	31	33	33	31	33	32
45-59 років	25	25	23	25	24	25	26	24	24
60+ років	29	27	29	29	30	28	30	27	30
Освіта									
Повна середня і нижча	13	10	12	14	15	12	14	14	13
Середня спеціальна або професійно-технічна	39	44	28	39	41	48	46	36	35
Вища	47	46	60	47	44	40	40	50	52
Відмова	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Основний рід занять									
Робітники	17	16	11	20	17	22	19	18	13
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	5	6	6	4	6	5	4	8	5
Спеціалісти	17	14	25	16	15	10	14	17	21
Підприємці / самозайняті	9	9	9	7	9	9	5	10	9
Армія, поліція	1	1	1	1	2	2	1	1	1
Домашнє господарство	11	8	10	10	12	9	12	9	11
На пенсії	32	34	31	31	33	31	37	28	33
Студенти	3	3	3	2	3	2	2	3	3
Безробітні	6	8	3	8	3	9	6	6	4
Відмова	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Склад родини									
Проживають самі	19	19	21	20	18	20	21	19	18
Проживають лише з іншими дорослими	58	58	49	60	61	62	54	60	58
Проживають з неповнолітніми дітьми	22	23	31	21	21	19	25	21	24
Відмова	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Рівень достатку									
Дуже низький	10	13	3	13	9	15	11	13	7
Низький	33	32	20	41	32	37	43	34	26
Середній	44	50	38	39	47	40	39	45	48
Високий	11	6	35	6	11	7	7	7	18
Відмова	1	0	4	1	1	1	1	1	2
% витрати на комунальні послуги									
До 15%	13	12	16	10	16	13	10	17	13
16-30%	32	34	31	30	32	30	32	36	30
31-50%	29	35	27	29	26	27	34	25	30
Понад 50%	16	17	11	17	16	16	18	15	16
Відмова	10	3	15	13	10	15	7	8	11
Субсидії									
Отримують	15	20	13	18	11	15	27	12	12
Не отримують	84	80	87	81	88	85	73	87	88
Відмова	0	0	0	1	1	0	0	1	0
Тип опалення									
Централізоване	68	51	99	58	76	36	52	72	87
ІТП на будинок	3	5	0	4	2	1	1	4	4
Індивідуальне	29	44	1	38	22	62	47	23	9

Таблиця А.2

Соціально-демографічний профіль респондентів за кількістю поверхів у будинку і віком будинку

100% у стовпчику	2-5 поверхів	6-10 поверхів	Понад 10 поверхів	Після 2000 року	1980-1990-ті	1960-1970-ті	До 1960 року
Кількість респондентів	697	401	106	56	536	547	65
Похибка	3.7	4.9	9.5	13.1	4.2	4.2	12.2
Регіон							
Захід	26	20	0	7	23	23	18
м. Київ	6	12	60	64	11	10	3
Центр/Північ	41	12	15	4	31	32	11
Південь/Схід	27	55	25	25	35	34	68
Розмір міста							
СМТ / місто до 20 тис.	25	8	0	21	21	13	14
Місто 20-99 тис.	28	8	0	7	17	24	3
Місто 100-499 тис.	23	28	16	0	23	27	28
Місто 500 тис. і більше	24	56	84	71	40	35	55
Кількість поверхів							
2-5 поверхів	---	---	---	13	36	79	100
6-10 поверхів	---	---	---	43	50	20	0
Більше 10 поверхів	---	---	---	45	14	1	0
Вік будинку							
У 2000-2020-х роках	1	6	24	---	---	---	---
У 1980-1990-х роках	28	66	72	---	---	---	---
У 1960-1970-х роках	62	28	5	---	---	---	---
До 1960 року	9	0	0	---	---	---	---
Стать							
Чоловік	44	43	46	45	44	42	48
Жінка	56	57	54	55	56	58	52
Вік							
18-29 років	15	13	16	16	13	15	15
30-44 років	34	30	32	39	32	31	31
45-59 років	24	26	24	25	24	26	18
60+ років	28	31	28	20	31	27	35
Освіта							
Повна середня і нижча	14	14	8	7	12	14	25
Середня спеціальна або професійно-технічна	42	37	31	21	41	39	37
Вища	44	49	61	71	46	47	38
Відмова	0	0	0	0	0	0	0
Основний рід занять							
Робітники	18	16	12	11	18	17	18
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	6	5	7	5	5	6	0
Спеціалісти	14	19	25	27	17	16	14
Підприємці / самозайняті	8	8	13	11	7	10	9
Армія, поліція	2	1	2	0	2	1	2
Домашнє господарство	11	10	10	14	10	10	15
На пенсії	32	35	25	23	33	32	37
Студенти	2	3	3	5	2	3	2
Безробітні	7	3	3	4	6	5	3
Відмова	0	0	0	0	0	0	0

100% у стовпчику	2-5 по- верхів	6-10 по- верхів	Понад 10 поверхів	Після 2000 року	1980- 1990-ті	1960- 1970-ті	До 1960 року
Склад родини							
Проживають самі	20	18	21	14	19	19	23
Проживають лише з іншими дорослими	60	61	42	46	57	62	55
Проживають з неповнолітніми дітьми	21	21	38	39	24	19	22
Відмова	0	0	0	0	0	0	0
Рівень достатку							
Дуже низький	12	7	12	4	10	11	14
Низький	36	31	21	11	35	33	32
Середній	42	49	42	36	45	44	42
Високий	9	13	21	43	9	11	9
Відмова	1	0	5	7	1	1	3
% витрати на комунальні послуги							
До 15%	10	15	26	20	15	11	11
16-30%	31	34	30	36	31	33	17
31-50%	31	29	21	32	27	31	34
Понад 50%	17	15	14	7	16	16	22
Відмова	11	8	8	5	10	10	17
Субсидії							
Отримують	18	12	13	11	15	17	9
Не отримують	82	88	87	89	85	83	89
Відмова	1	0	0	0	0	1	2
Тип опалення							
Централізоване	52	88	98	84	77	64	20
ІТП на будинок	3	3	0	4	2	3	6
Індивідуальне	44	9	2	13	21	33	74

Таблиця А.3

Соціально-демографічний профіль респондентів за статтю, віком і освітою

100% у стовпчику	Чоловік	Жінка	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років	Повна середня	Середня спеціальна	Вища
Кількість респондентів	526	678	172	387	296	349	160	473	569
Похибка	4.3	3.8	7.5	5.0	5.7	5.2	7.7	4.5	4.1
Регіон									
Захід	22	22	26	21	23	20	16	25	21
м. Київ	13	13	13	13	12	13	12	9	16
Центр/Північ	29	29	28	28	30	30	30	29	29
Південь/Схід	36	36	33	37	35	37	42	37	33
Розмір міста									
СМТ / місто до 20 тис.	18	16	16	17	18	16	15	21	14
Місто 20-99 тис.	19	19	17	18	20	19	19	22	16
Місто 100-499 тис.	24	24	26	25	23	23	25	22	26
Місто 500 тис. і більше	40	40	40	39	39	42	41	36	44
Кількість поверхів									
2-5 поверхів	58	58	59	60	56	56	60	62	54
6-10 поверхів	33	34	31	31	35	36	35	32	34
Більше 10 поверхів	9	8	10	9	8	9	5	7	11

100% у стовпчику	Чоловік	Жінка	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років	Повна середня	Середня спеціальна	Вища
Вік будинку									
У 2000-2020-х роках	5	5	5	6	5	3	3	3	7
У 1980-1990-х роках	45	44	41	45	43	48	41	47	43
У 1960-1970-х роках	44	46	48	44	48	43	46	45	45
До 1960 року	6	5	6	5	4	7	10	5	4
Стать									
Чоловік	---	---	52	46	44	37	46	46	42
Жінка	---	---	48	54	56	63	54	54	58
Вік									
18-29 років	17	12	---	---	---	---	16	10	18
30-44 років	34	31	---	---	---	---	22	25	41
45-59 років	25	24	---	---	---	---	19	30	21
60+ років	24	33	---	---	---	---	43	35	20
Освіта									
Повна середня і нижча	14	13	15	9	10	20	---	---	---
Середня спеціальна або професійно-технічна	41	38	27	30	48	47	---	---	---
Вища	45	49	58	60	41	32	---	---	---
Відмова	0	0	0	0	0	1	---	---	---
Основний рід занять									
Робітники	25	11	17	23	25	3	17	26	9
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	5	6	4	8	7	1	1	6	6
Спеціалісти	14	19	19	27	19	1	2	6	30
Підприємці / самозайняті	11	6	18	14	6	0	6	4	13
Армія, поліція	3	0	3	2	1	0	1	1	2
Домашнє господарство	1	18	13	17	12	1	8	11	11
На пенсії	29	34	1	2	19	92	49	39	22
Студенти	4	2	18	0	0	0	9	1	2
Безробітні	8	4	6	6	10	1	8	6	5
Відмова	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Склад родини									
Проживають самі	17	21	10	13	14	34	27	18	18
Проживають лише з іншими дорослими	65	53	58	47	71	61	64	60	55
Проживають з неповнолітніми дітьми	17	26	31	40	15	4	9	21	27
Відмова	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Рівень достатку									
Дуже низький	9	12	4	5	9	21	18	14	6
Низький	31	35	19	26	35	45	38	38	28
Середній	47	42	52	53	44	31	38	43	46
Високий	12	10	24	14	10	3	6	4	19
Відмова	1	1	2	2	1	0	1	1	2
% витрати на комунальні послуги									
До 15%	15	12	17	19	14	6	10	8	19
16-30%	33	31	37	35	30	27	21	29	37
31-50%	28	30	26	26	29	34	29	33	27
Понад 50%	14	17	10	11	17	23	22	21	9
Відмова	11	9	10	9	10	10	18	9	8
Субсидії									
Отримують	12	18	6	7	11	32	23	16	12
Не отримують	87	82	92	92	88	68	77	83	87
Відмова	1	0	1	1	0	0	0	0	1
Тип опалення									
Централізоване	68	68	70	70	67	67	73	64	70
ІТП на будинок	3	3	3	2	3	3	1	3	4
Індивідуальне	29	29	27	28	29	30	26	33	26

Таблиця А.4

Соціально-демографічний профіль респондентів за основним родом занять

100% у стовпчику	Робітник	Нефізична праця	Спеціаліст	Бізнес	Господарство	На пенсії	Студент	Шукають роботу
Кількість респондентів	203	66	200	103	127	387	32	67
Похибка	6.9	12.1	6.9	9.7	8.7	5.0	17.3	12.0
Регіон								
Захід	21	26	19	24	17	23	25	30
м. Київ	8	15	20	14	13	12	16	7
Центр/Північ	34	21	29	24	28	28	22	43
Південь/Схід	36	38	33	38	43	37	38	19
Розмір міста								
СМТ / місто до 20 тис.	22	15	11	18	14	16	16	27
Місто 20-99 тис.	22	14	16	12	21	22	16	19
Місто 100-499 тис.	26	33	24	27	21	21	28	25
Місто 500 тис. і більше	31	38	50	43	43	41	41	28
Кількість поверхів								
2-5 поверхів	63	59	49	56	58	57	50	75
6-10 поверхів	31	30	38	30	33	36	41	21
Більше 10 поверхів	6	11	14	14	9	7	9	4
Вік будинку								
У 2000-2020-х роках	3	5	8	6	6	3	9	3
У 1980-1990-х роках	46	44	45	35	41	46	41	49
У 1960-1970-х роках	45	52	43	53	45	45	47	45
До 1960 року	6	0	5	6	8	6	3	3
Стать								
Чоловік	64	39	37	57	6	40	59	63
Жінка	36	61	63	43	94	60	41	37
Вік								
18-29 років	14	11	17	30	18	0	97	16
30-44 років	44	48	53	51	52	2	0	34
45-59 років	36	33	29	17	28	15	3	43
60+ років	5	8	2	1	2	83	0	6
Освіта								
Повна середня і нижча	13	3	2	9	9	20	44	19
Середня спеціальна або професійно-технічна	60	45	15	20	39	47	19	40
Вища	27	52	84	71	51	32	38	40
Відмова	0	0	0	0	0	1	0	0
Основний рід занять								
Робітники	---	---	---	---	---	---	---	---
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	---	---	---	---	---	---	---	---
Спеціалісти	---	---	---	---	---	---	---	---
Підприємці / самозайняті	---	---	---	---	---	---	---	---
Армія, поліція	---	---	---	---	---	---	---	---
Домашнє господарство	---	---	---	---	---	---	---	---
На пенсії	---	---	---	---	---	---	---	---
Студенти	---	---	---	---	---	---	---	---
Безробітні	---	---	---	---	---	---	---	---
Відмова	---	---	---	---	---	---	---	---

100% у стовпчику	Робітник	Нефізична праця	Спеці- аліст	Бізнес	Господарство	На пенсії	Сту- дент	Шукають роботу
Склад родини								
Проживають самі	13	11	11	21	6	33	3	19
Проживають лише з іншими дорослими	61	62	54	50	44	62	94	61
Проживають з неповнолітніми дітьми	26	27	35	29	50	5	3	19
Відмова	0	0	0	0	0	0	0	0
Рівень достатку								
Дуже низький	7	6	3	1	3	21	3	18
Низький	33	20	21	13	36	46	9	45
Середній	50	61	54	58	47	29	50	31
Високий	8	12	21	26	10	3	34	4
Відмова	1	2	2	2	3	0	3	1
% витрати на комунальні послуги								
До 15%	13	14	20	27	16	6	9	10
16-30%	33	45	36	39	29	26	44	25
31-50%	30	26	33	20	27	33	19	28
Понад 50%	13	11	7	6	16	25	6	24
Відмова	12	5	6	8	13	10	22	12
Субсидії								
Отримують	7	9	8	6	6	32	13	7
Не отримують	92	91	92	94	94	68	84	93
Відмова	1	0	1	0	1	0	3	0
Тип опалення								
Централізоване	62	71	75	75	73	65	78	66
ІТП на будинок	1	2	5	0	4	4	3	4
Індивідуальне	36	27	21	25	23	32	19	30

Таблиця А.5

Соціально-демографічний профіль респондентів за складом родини і рівнем достатку

100% у стовпчику	Самі	Лише інші дорослі	Є діти	Дуже низький	Низький	Середній	Високий
Кількість респондентів	230	704	270	126	397	530	136
Похибка	6.5	3.7	6.0	8.7	4.9	4.3	8.4
Регіон							
Захід	22	22	23	26	21	25	11
м. Київ	14	11	18	4	8	11	40
Центр/Північ	30	30	27	37	36	26	15
Південь/Схід	34	38	33	33	35	38	34
Розмір міста							
СМТ / місто до 20 тис.	17	18	14	24	19	15	11
Місто 20-99 тис.	20	18	21	20	24	17	12
Місто 100-499 тис.	24	25	22	31	25	25	15
Місто 500 тис. і більше	38	40	43	25	32	43	63
Кількість поверхів							
2-5 поверхів	59	59	54	68	63	55	46
6-10 поверхів	31	35	31	21	31	37	38
Більше 10 поверхів	10	6	15	10	6	8	16

100% у стовпчику	Самі	Лише інші дорослі	Є діти	Дуже низький	Низький	Середній	Високий
Вік будинку							
У 2000-2020-х роках	3	4	8	2	2	4	18
У 1980-1990-х роках	44	43	48	44	47	46	34
У 1960-1970-х роках	46	48	39	47	46	45	44
До 1960 року	7	5	5	7	5	5	4
Стать							
Чоловік	40	49	34	38	41	46	48
Жінка	60	51	66	62	59	54	52
Вік							
18-29 років	8	14	20	6	8	17	30
30-44 років	22	26	58	16	26	38	39
45-59 років	18	30	17	21	26	25	23
60+ років	52	30	6	57	40	20	8
Освіта							
Повна середня і нижча	19	15	5	22	15	12	7
Середня спеціальна або професійно-технічна	37	41	37	52	45	39	13
Вища	44	44	57	25	40	50	79
Відмова	0	0	0	1	0	0	0
Основний рід занять							
Робітники	12	18	19	12	17	19	12
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	3	6	7	3	3	8	6
Спеціалісти	10	15	26	5	11	20	30
Підприємці / самозайняті	10	7	11	1	3	11	20
Армія, поліція	1	2	1	0	1	2	3
Домашнє господарство	3	8	23	3	12	11	10
На пенсії	55	34	7	66	45	21	10
Студенти	0	4	0	1	1	3	8
Безробітні	6	6	5	10	8	4	2
Відмова	0	0	0	0	1	0	0
Склад родини							
Проживають самі	---	---	---	39	25	12	13
Проживають лише з іншими дорослими	---	---	---	52	56	63	54
Проживають з неповнолітніми дітьми	---	---	---	9	18	25	32
Відмова	---	---	---	0	0	0	0
Рівень достатку							
Дуже низький	21	9	4	---	---	---	---
Низький	44	32	27	---	---	---	---
Середній	27	47	50	---	---	---	---
Високий	8	11	16	---	---	---	---
Відмова	0	1	3	---	---	---	---
% витрати на комунальні послуги							
До 15%	10	13	18	8	6	16	30
16-30%	29	33	31	13	22	42	35
31-50%	28	29	30	31	38	25	21
Понад 50%	23	16	10	32	25	9	3
Відмова	10	10	11	16	9	8	12

100% у стовпчику	Самі	Лише інші дорослі	Є діти	Дуже низький	Низький	Середній	Високий
Субсидії							
Отримують	30	14	7	33	19	11	5
Не отримують	70	86	93	67	80	88	95
Відмова	0	1	0	1	0	1	0
Тип опалення							
Централізоване	66	69	68	67	64	67	85
ІТП на будинок	3	3	2	2	3	4	0
Індивідуальне	30	28	30	32	33	28	15

Таблиця А.6

Соціально-демографічний профіль респондентів за % витрат на комунальні послуги, отриманням субсидії і типом опалення

100% у стовпчику	До 15%	16-30%	31-50%	Понад 50%	Є субсидія	Немає субсидії	Централізоване	ІТП	Індивідуальне
Кількість респондентів	161	381	351	191	184	1015	823	36	345
Похибка	7.7	5.0	5.2	7.1	7.2	3.1	3.4	16.3	5.3
Регіон									
Захід	19	23	26	23	28	21	16	39	34
м. Київ	16	13	12	9	11	13	19	0	0
Центр/Північ	22	28	29	31	34	28	25	42	38
Південь/Схід	43	36	33	37	26	38	40	19	28
Розмір міста									
СМТ / місто до 20 тис.	16	16	16	17	16	17	9	8	37
Місто 20-99 тис.	14	19	22	21	33	16	14	6	31
Місто 100-499 тис.	31	27	21	23	19	25	25	36	20
Місто 500 тис. і більше	39	38	42	40	32	42	51	50	12
Кількість поверхів									
2-5 поверхів	45	56	61	61	66	56	44	67	89
6-10 поверхів	37	36	33	31	26	35	43	33	10
Більше 10 поверхів	17	8	6	8	8	9	13	0	1
Вік будинку									
У 2000-2020-х роках	7	5	5	2	3	5	6	6	2
У 1980-1990-х роках	52	44	41	46	43	45	50	36	32
У 1960-1970-х роках	37	48	48	45	50	45	43	47	52
До 1960 року	4	3	6	7	3	6	2	11	14
Стать									
Чоловік	48	45	42	39	34	45	44	42	44
Жінка	52	55	58	61	66	55	56	58	56
Вік									
18-29 років	18	17	13	9	6	16	15	17	13
30-44 років	45	35	29	23	15	35	33	22	31
45-59 років	25	23	25	26	18	26	24	28	25
60+ років	12	25	34	42	60	23	28	33	30

100% у стовпчику	До 15%	16-30%	31-50%	Понад 50%	Є субсидія	Немає субсидії	Централізоване	ІТП	Індивідуальне
Освіта									
Повна середня і нижча	10	9	13	18	20	12	14	3	12
Середня спеціальна або професійно-технічна	23	36	44	52	42	39	37	33	45
Вища	67	55	43	28	38	49	48	64	43
Відмова	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Основний рід занять									
Робітники	17	17	17	14	8	18	15	8	21
Нефізична праця, яка не вимагає вищої освіти	6	8	5	4	3	6	6	3	5
Спеціалісти	24	19	19	7	8	18	18	25	12
Підприємці / самозайняті	17	10	6	3	3	10	9	0	8
Армія, поліція	2	1	1	2	2	1	1	0	2
Домашнє господарство	12	10	10	10	4	12	11	14	8
На пенсії	15	27	36	50	67	26	30	39	36
Студенти	2	4	2	1	2	3	3	3	2
Безробітні	4	4	5	8	3	6	5	8	6
Відмова	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Склад родини									
Проживають самі	14	18	18	28	38	16	18	22	20
Проживають лише з іншими дорослими	55	60	59	58	52	59	59	61	56
Проживають з неповнолітніми дітьми	30	22	23	14	10	25	22	17	23
Відмова	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Рівень достатку									
Дуже низький	6	4	11	21	22	8	10	6	12
Низький	15	23	42	52	42	31	31	31	38
Середній	52	59	37	25	32	46	43	61	44
Високий	25	12	8	2	4	13	14	0	6
Відмова	2	1	1	1	1	1	1	3	1
% витрати на комунальні послуги									
До 15%	---	---	---	---	9	14	14	8	13
16-30%	---	---	---	---	27	33	31	36	32
31-50%	---	---	---	---	34	28	29	39	30
Понад 50%	---	---	---	---	17	16	16	8	16
Відмова	---	---	---	---	13	9	10	8	10
Субсидії									
Отримують	11	13	18	17	---	---	16	11	14
Не отримують	89	87	82	83	---	---	84	83	86
Відмова	1	0	0	0	---	---	0	6	0
Тип опалення									
Централізоване	71	68	67	69	71	68	---	---	---
ІТП на будинок	2	3	4	2	2	3	---	---	---
Індивідуальне	27	29	29	29	27	29	---	---	---

ЯКІСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фото: depositphotos.com

Якісну частину соціологічного дослідження «Впровадження енергоефективних заходів у багатоквартирних будинках, де не створено ОСББ» було проведено Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) у червні 2023 року на замовлення Фонду імені Фрідріха Еберта та у співробітництві з Центром екологічних ініціатив «Екодія». У процесі дослідження вивчалися думки і погляди дорослих мешканців(ок) багатоквартирних будинків, де не створено ОСББ.

Метод дослідження: фокус-групові дискусії (ФГД), які було проведено онлайн; тривалість кожної ФГД – до 2 годин.

Загальна кількість ФГД: 3.

Польовий етап дослідження тривав з 5 до 7 червня 2023 року.

Профіль аудиторії дослідження: У дослідження брали участь мешканці(ки) багатоквартирних будинків, в яких не створено ОСББ; власники(ці) квартир; чоловіки і жінки (50%/ 50%) віком 18+.

Географія дослідження: учасниками(цями) ФГД були жителі(ьки) наступних міст: Київ, Павлоград (Дніпропетровська область), Новомосковськ (Дніпропетровська область), Кам'янське (Дніпропетровська область), Івано-Франківськ (Івано-Франківська область), Луцьк (Волинська область), Тернопіль (Тернопільська область).

Чоловіки
50%

Жінки
50%

Будинки
без ОСББ

5-7 червня
2023 року

Зображення створені Vitaly Gorbachev з www.flaticon.com
Зображення створене Freepik

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

- Серед заходів з енергоефективності, які вже були впроваджені на час проведення дослідження, респонденти(ки) найчастіше згадували: використання енергоощадних лампочок; встановлення металопластикових вікон або утеплення вікон (якщо мешканці не бажають відмовитися від використання дерев'яних віконних рам); встановлення лічильників води, газу; встановлення електролічильнику день-ніч; повне або часткове утеплення стін; утеплення або заміна дверей квартири; встановлення бойлера з метою економії споживання гарячої води. Учасники(ці) дослідження також часто розповідали про власний досвід, що пов'язаний із корегуванням побутових звичок з метою економнішого використання електроенергії, води, газу, зокрема, зменшення загальної кількості лампочок у приміщеннях, привчання всіх членів сім'ї до того, щоб вимикати світло, закривати кран, коли вже немає потреби в їхньому використанні та інше.
- Інші реалізовані заходи, що дозволяють підвищити енергоефективність власної оселі і, в той самий час, дають змогу економити кошти при сплаті житлово-комунальних послуг, які згадували не так часто: покупка енергоефективної побутової техніки; відмова від газу (у побуті використовуються тільки електроприлади для приготування і підігрівання їжі); частковий ремонт і утеплення даху власним коштом і власними зусиллями.
- Деякі заходи щодо підвищення енергоефективності під'їзду/ будинку були ініційовані і реалізовані місцевими УК/ ЖЕКами: заміна вікон та/або дверей у під'їзді; утеплення тих стін, які виходять на загальні сходи під'їзду (як ззовні, так і всередині кожної квартири); частковий або повний ремонт даху; встановлення лічильника тепла для будинку; встановлення лампочок із датчиками руху у під'їзді.
- Серед заходів з енергоефективності як у власній квартирі, так і для будинку загалом, які респонденти(ки) планують впроваджувати в подальшому: у квартирі заміна решти вікон; встановлення лічиль-

Фото: depositphotos.com

ників (день-ніч, для газу); покупка енергоефективної побутової техніки (насамперед заміна електроплити); встановлення бойлера; утеплення перекриття підвалу; для будинку заміна вікон у під'їзді; утеплення фасаду; встановлення лічильника тепла; встановлення лампочок із датчиками руху на східних клітинах. Причини, які заважали реалізувати ці заходи раніше: брак коштів; складнощі організації інших співмешканців для того, щоб зібрати кошти і реалізувати той чи інший захід (наприклад, оскільки у будинку мешкає багато тих, хто орендує житло та/або багато пенсіонерів чи важко скооперуватися через напружені графіки співмешканців); інертність організації, яка надає дозвіл (наприклад, місцеве обленерго затримує надання дозволу на встановлення електролічильника день-ніч). Частина респондентів(ок) також планують перехід на автономне/індивідуальне опалення, оскільки зіштовхуються із ситуацією, коли вимушено «обігрівати вулицю» взимку або навесні, тому що в їхньому житловому приміщенні занадто жарко (зокрема, на це скаржилися жителі(ьки) Києва).

- Основна мотивація, яка спонукає учасників(ць) дослідження реалізовувати заходи з енергоефективності у власній квартирі і будинку загалом – це намагання заощадити гроші при оплаті житлово-комунальних послуг, а також намір зробити власну квартиру/будинок комфортнішими для проживання (теплішими, затишнішими, зручнішими). При цьому успішний досвід реалізації тих чи інших заходів серед людей з найближчого соціального оточення у ряді випадків стимулював респондентів(ок) втілити таку ідею у власній оселі (наприклад, встановити електролічильники день-ніч). Турбота про навколишнє середовище має значення тільки для частини аудиторії дослідження; при цьому така мотивація поступається за пріоритетністю бажанню заощадити, а також наміру зробити оселю комфортнішою для проживання. Це одна мотивація, яка набула більшої актуальності під час повномасштабної війни – питання безпеки (так, сумніви стосовно надійності старих вікон під час повітряних атак є додатковим поштовхом, щоб замінити решту вікон).
- Те, що заважає впроваджувати заходи з енергоефективності у власній квартирі та/або будинку: брак коштів; проблеми із залученням співмешканців до вирішення того або іншого питання/впровадження заходу (наприклад, через брак зацікавленості, тому що люди тільки орендують житло або користуються субсидією); брак бажання зайвий раз зіштовхуватися із бюрократією та/або інертністю організацій; намір відкласти вирішення таких питань до закінчення повномасштабної війни.
- Переважна більшість учасників(ць) дослідження констатувала відсутність готовності серед своїх співмешканців створити ОСББ. Серед основних

бар'єрів для об'єднання в ОСББ: відмова з боку багатьох співмешканців (через наявність значної заборгованості з оплати житлово-комунальних послуг у будинку; через брак зацікавленості з боку квартир'янів, людей похилого віку, які складають значний відсоток серед мешканців); проблемний технічний стан будинку (багато мешканців вважають створення ОСББ не вигідним кроком для себе; вони мають побоювання залишитися з усім комплексом проблем будинку без допомоги; УК/ЖЕК має зробити ремонт перш, ніж ОСББ буде оформлено; проте, вони відмовляються це робити, посилаючись на брак коштів); брак лідерів, організаторів і, в той самий час, тих людей, які є чесними; низький рівень поінформованості деяких респондентів(ок) щодо ситуації із обговоренням створення ОСББ в будинках, а також щодо ОСББ як такого.

- Заходи, які можуть мати позитивний вплив на готовність мешканців багатоквартирних будинків об'єднатися в ОСББ: застосування механізму впливу на УК/ЖЕК, щоб змусити їх зробити той обсяг ремонтних робіт, який будинок потребує перед оформленням ОСББ; надання фінансової допомоги (наприклад, із міського бюджету) для здійснення фінансово затратної частини ремонту проблемних місць будинку (дах, труби, проводка та інше); створення програми стимулювання об'єднання мешканців в ОСББ, умови якої би передбачали фінансові вигоди для мешканців при створенні ОСББ порівняно із поточним форматом функціонування їхніх будинків; пошук шляху вирішення проблеми тих багатоквартирних будинків, які мають значну заборгованість за житлово-комунальні послуги і саме це стає основною перешкодою для створення ОСББ; подальша популяризація створення ОСББ, оскільки поточне дослідження продемонструвало наявність частини респондентів(ок), які мали низький рівень поінформованості про переваги ОСББ, умови його створення.

5

РОЗДІЛ V. ПОТОЧНИЙ ДОСВІД ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

5.1. РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ»

Значна частина учасників(ць) дослідження продемонструвала загальне коректне розуміння поняття «енергоефективність». Так, у тих визначеннях, які респонденти(ки) надавали спонтанно, найчастіше йшлося про «раціональніше використання енергетичних ресурсів», «загальне зменшення використання різних ресурсів», «розумне споживання енергоресурсів», «застосування різних заходів з метою економії різних ресурсів, якими мешканці будинку користуються постійно»:

// «...Коли ти можеш використовувати менше енергії... користуватися меншою кількістю тепла... менше затрати ресурсів на опалення... менше ресурсів води, менше електроенергії... тобто усе це в комплексі»

(жінка, м. Київ)

// «Наскільки раціонально використовуємо ресурси, які нам надаються»

(жінка, м. Новомосковськ,
Дніпропетровська обл.)

// «...Енергоефективність... відноситься не тільки до електроенергії – до кожного, що ми використовуємо, тобто використання води – це також енергоефективність... Опалення також – це енергоефективність і, коли... утеплюють труби, які йдуть до будинку... плюс роблять індивідуальні пункти в будинку... Утеплення будинку також відноситься до енергоефективності... Заміна вікон, відповідно...»

(чоловік, м. Івано-Франківськ)

Серед основних переваг такого підходу деякі учасник(-ці) дослідження виокремили не тільки економію коштів при сплаті комунальних послуг, але й захист довкілля, сприяння вирішенню екологічних проблем:

// «...Щоб протопити більше, більше спалити треба палива... більше спалити кисню і т.д. Тобто, коли економиться ресурс – це і більш екологічно»

(жінка, м. Київ)

В той самий час, решта респондентів(ок), надаючи спонтанне визначення енергоефективності акцентувала лише окремі («вузькі») аспекти, які мали відношення або до окремого різновиду ресурсів, або до визначення тільки поняття «ефективність». Так, серед таких визначень були наступні: «покращення використання електроенергії», «співвідношення ціни і потужності», «можливість за мінімальну ціну отримувати максимальну потужність».

5.2. ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ОСЕЛІ, ЯКІ РЕАЛІЗОВАНІ РЕСПОНДЕНТАМИ(КАМИ)

Серед тих способів, які підвищують енергоефективність власної оселі і які дозволяють економити кошти при сплаті житлово-комунальних послуг, учасники(ці) дослідження найчастіше називали:

- використання енергоощадних лампочок;
- встановлення металопластикових вікон, а також утеплення вікон – у тих випадках, коли у мешканців оселі немає бажання відмовлятися від дерев'яних віконних рам;

// «Вже зробили - енергозберігаючі лампочки, утеплення стін – оце самостійно зробили. Ну, вікна пластикові - то вже давно поміняно. Це основне»

(жінка, м. Луцьк)

- встановлення лічильників води, газу;

// «...Перше – я вважаю, це становлення лічильників на воду... Це дозволяє не по загально-будинковому платити, а поквартирно»

(жінка, м. Київ)

- корегування побутових звичок з метою економнішого ставлення до електроенергії, економнішого використання води, газу, зокрема, у деяких сім'ях

зменшили загальну кількість лампочок у приміщеннях; зменшили час перегляду телевізора; батьки уважно стежать за тим, щоб діти вчасно закривали крани і вимикали світло, як тільки вони припиняють користуватися ними; після використання техніку намагаються відразу відключати від електромережі;

// «...Мабуть, способи всі однакові... енергозберігаючі лампочки, вимкнення зайвих предметів... постійно дитину контролюєш: «Виходиш – за собою вимикай світло»... намагаємося економити»

(жінка, м. Новомосковськ,
Дніпропетровська обл.)

- повне або часткове утеплення стін; так, в одному з випадків було утеплено тільки ту стіну, яка виходить на вулицю; при цьому ліквідація плісняви, яка була присутня на такій стіні – це також було одним із стимулів для того, щоб зробити утеплення;
- утеплення або заміна дверей квартири;
- встановлення бойлера, завдяки чому відбувається економія коштів на споживанні гарячої води:

// «...Замість того, щоб окремо за послугу «гаряче водопостачання» сплачувати, можна відмовитися і встановити бойлер... все одно буде дешевше виходити»

(чоловік, м. Київ)

Інші реалізовані заходи, що підвищують енергоефективність власної оселі і дозволяють економити кошти при сплаті житлово-комунальних послуг, які згадували не так часто:

- покупка енергоефективної побутової техніки;

// «...Я купила нову електроплиту, і я вам скажу, у мене одразу набагато менше електрики використовується; тобто стара техніка... багато їсть електроенергії»

(жінка, м. Київ)

- відмова від газу; у побуті використовуються тільки електроприлади для приготування і підігрівання їжі;
- частковий ремонт і утеплення даху; так в одному випадку це було зроблено тільки над двома квартирами – власної і сусідів (це було здійснено за власні кошти; при цьому респондент об'єднав зусилля із сусідом, який також проживає на верхньому поверсі).

Деякі способи підвищення енергоефективності під'їзду/ будинку були ініційовані і реалізовані місцевими УК/ ЖЕКами. Так, серед таких заходів частина респондентів(ок) – представників(ць) різних регіонів назвали:

Фото: depositphotos.com

- заміна вікон та/або дверей у під'їзді;
- утеплення тих стін, які виходять на загальні сходи під'їзду (як ззовні, так і всередині кожної квартири);
- частковий або повний ремонт даху;
- встановлення лічильника тепла для будинку – це розглядається як захід, що дозволяє суттєво економити при сплаті житлово-комунальних послуг при наявності централізованого опалення в будинку;
- встановлення лампочок із датчиками руху у під'їзді.

Частина респондентів(ок), зокрема, серед жителів(ьок) Дніпропетровської області, а також різних областей Західної України відзначили перехід на автономне/ індивідуальне опалення і, відповідно, відключення від централізованого опалення як захід, який вони реалізували з метою економії коштів при сплаті житлово-комунальних послуг. Деякі з цих учасників(ць) дослідження використовують керамічні обігрівачі, які дають приміщенню достатню кількість тепла і при цьому є достатньо економними з точки зору споживання електроенергії.

// «У нас в Каменском весь правый берег за счет того, что провели новые электросиловые линии домов ...они все попереходили на электроотопление... За что платить, если батареи холодные?»

(чоловік, м. Кам'янське,
Дніпропетровська обл.)

При цьому саме цей захід був охарактеризований як такий, що дозволяє економити при оплаті житлово-комунальних послуг найбільш суттєво:

// «У нас так само відмовилася від централізованого опалення, і вже більшість міста сидить на керамічних обігрівачах... Найбільші рахунки – електроенергія, а газ та інше вже не так...»

(жінка, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл.)

5.3. ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ОСЕЛІ, ЯКІ РЕСПОНДЕНТИ(КИ) ПЛАНУЮТЬ ВПРОВАДЖУВАТИ

Серед способів підвищення енергоефективності власної оселі, які респонденти(ки) планують впроваджувати в подальшому:

У квартирі

- заміна решти вікон – це актуально для тих, хто раніше зробив таку заміну лише частково;
- встановлення газового лічильника;
- встановлення електролічильників день-ніч; заявку у місцеве обленерго вже було подано, проте вони затримують реалізацію цього заходу;

// «Я, наприклад, подавала заявку, щоб була електроенергія «день-ніч», але мені досі ще його не установили... - оце моє попитука зекономити... Контролер обленерго при перевірці сказав, оскільки у мене новий лічильник, я можу «день-ніч» зробити дистанційно... Я подавала заявку, ну щось воно так зам'ялося – треба напoмнити їм про себе»

(жінка, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл.)

- покупка енергоефективної побутової техніки, зокрема, заміна електроплити, яка споживає багато електроенергії;
- встановлення бойлера; до цього підштовхує не тільки бажання економити гроші, але й також регулярна відсутність гарячої води;
- утеплення перекриття підвалу; те, що стримувало жителяку першого поверху зробити це раніше – це брак грошей і вільного часу, щоб вирішити це питання; при цьому попередню згоду від ЖЕКу вже було отримано заздалегідь;

Для будинку

- встановлення лічильника тепла; те, що ускладнює реалізацію такого заходу – брак бажання частини співмешканців брати в цьому участь, мотивуючи це по-різному: одні – орендують житло, інші – не мають бажання через власну пасивність, треті – це інертні люди похилого віку та/або ті, хто користується субсидіями;
- заміна вікон у під'їзді; те, що унеможливлювало реалізацію такого заходу на момент проведення дослідження – відмова частини сусідів брати участь у збиранні коштів для того, щоб замовити таку послугу;

// «На пластикові вікна гроші зібрати не можу з людей, щоб в під'їзді поміняти. ЖЕК усувається: «Самі самі»... Основне – у фінансах, з людей зібрати...»

(жінка, м. Луцьк)

- утеплення фасаду будинку; такий захід заплановано реалізувати разом із сусідами; проте, основний чинник, який заважав здійснити це на момент проведення даного дослідження – це недостатній рівень кооперації між сусідами:

// «...У кожної людини різні графіки роботи... той згодний, той не згодний з якимись нюансами... той хоче домовитися про одну суму... інший розраховує на іншу суму - поки що не можемо дійти консенсусу»

(чоловік, м. Київ)

- встановлення лампочок із датчиками руху на східних клітинах.

Поточний запит, який часто лунав серед жителів(ьок) м. Києва, а також серед деяких жителів(ьок) західних областей – це можливість переходу на автономне опалення.

// «У мене в п'ятиповерховому будинку центральне опалення, і я б хотіла індивідуальне, але, на жаль, зараз неможливо його зробити - немає дозволу»

(жінка, м. Тернопіль)

Такий запит є актуальним, оскільки різні респонденти(ки) зіштовхувались із ситуаціями, коли вони вимушено «обігрівали вулицю» взимку або навесні, відкриваючи віконну квартирку, вікно або балкон, тому що в їхньому житловому приміщенні було занадто жарко (зокрема, про це говорили жителі(ьки) Києва) або, навпаки, тепла взимку не вистачало (це згадували жителі(ьки) Дніпропетровської області):

// «...Було б добре, якщо була б можливість індивідуального опалення... Якщо зимою палять так, що в хаті 28° тепла – ну, це, мабуть, вже зайве... приходитьс'я відкривати вікна або балкон, тому що жарко...»

(чоловік, м. Київ)

При цьому усі респонденти(ки), які мали такий запит, вважають можливість отримати опалення, яке було б відокремленим від централізованого, суттєвим з точки зору економії коштів при сплаті житлово-комунальних послуг:

“Найбільш суттєвим, я думаю є індивідуальне опалення... Котельня, наприклад, є одна на район, і поки тепло доходить до будинку, воно іде під землею - це дуже великий об'єм великий об'єм води, який треба нагріти, поки воно дійде до будинку. Це отримується ми за свої кошти... наприклад, 10 гектарів землі прогріваємо, поки воно дійде до самого будинку»

(чоловік, м. Тернопіль)

В той самий час, можливість впровадження автономного опалення часто також розглядали як захід, який є складним з точки зору реалізації, тому що:

- для цього потрібно отримати окремий дозвіл, на який необхідно очікувати певний час;
- крім того, також необхідна згода значної частини інших мешканців будинку (зокрема, згадували про необхідність отримати згоду з боку 75% тих, хто мешкає у будинку); при цьому отримати таку згоду важко, тому що сусіди не погоджуються (так, серед тих, хто не зацікавлений у такому заході - ті, хто орендують житло, а також ті, хто користується субсидією);

“Саме дороге - це опалення взимку. У нас воно золоте... Треба, щоб всі захотіли; а у нас така проблема: півбудинку квартир здається; є ті, що субсидії отримують - їм однаково. Вони кажуть: «Ми не хочемо, нас це влаштовує». Ті, хто здають - їх теж все влаштовує, бо платять квартиранти комуналку; тому це дуже важко щось у будинку робити»

(жінка, м.Київ)

- деякі респонденти(ки) (зокрема, серед жителів(шок) Києва) продемонстрували низький рівень обізнаності щодо того, яким чином можливо перейти на індивідуальне опалення, якщо йдеться про багатоквартирний будинок, якому вже більше 30 або 40 років; тобто, ці учасники(ці) дослідження мали поточний запит щодо впровадження індивідуального опалення у власних квартирах, але не знали, яким чином це можливо зробити.

Заходи з метою підвищення енергоефективності, про які частина учасників(ць) дослідження була поінформована; проте, вони мають сумніви щодо їх реалізації:

- встановлення сонячних панелей/ батарей – це легше реалізувати в приватних будинках або якщо вдалося створити ОСББ; в іншому випадку цей захід є занадто фінансово затратним;

- утеплення стін; в одному випадку було акцентовано важливість ретельного підходу до вибору утеплювача з точки зору пожежної безпеки; це стримує респондентку, оскільки для цього потрібна консультація фахівця.

На питання стосовно тих заходів, які спрямовані на підвищення енергоефективності, які респонденти(ки) планують реалізувати, деякі учасники(ці) дослідження відповіли, що вони не мають таких планів на найближче майбутнє, оскільки у своїх квартирах вони зробили усе, що було можливим з цією метою.

5.4. МОТИВАЦІЯ І БАР'ЄРИ СТОСОВНО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ У ВЛАСНІЙ ОСЕЛІ

Те, що мотивує вживати заходи з енергоефективності

Основна мотивація для того, щоб реалізовувати заходи, які дозволяють підвищити енергоефективність власної квартири/ будинку загалом – це бажання заощадити гроші при оплаті житлово-комунальних послуг.

Інша мотивація, яка також була типовою серед аудиторії дослідження – бажання зробити власну квартиру/ будинок комфортнішими для проживання, а саме теплішими, затишнішими, зручнішими.

“Я утеплял и обустроивал жилье для того, чтобы дети могли себя нормально чувствовать и мне не будет холодно”

(чоловік, м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.)

При цьому успішний досвід реалізації тих чи інших заходів серед людей з найближчого соціального оточення в деяких випадках був додатковим поштовхом для того, щоб втілити таку ідею у власній оселі (наприклад, встановити електролічильник день-ніч).

Турбота про навколишнє середовище також має значення для частини респондентів(ок).

“Збереження екології. Використання менше електроенергії, використання менше води – раціональніше... Усі ці ресурси потрібно економити»

(жінка, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл.)

Проте, ця мотивація поступається за пріоритетністю іншим причинам (а саме бажанню заощадити, а також наміру зробити оселю комфортнішою для проживання).

Фото: depositphotos.com

Ще одна мотивація, яка набула більшої актуальності під час повномасштабної війни – питання безпеки. Так, для деяких респондентів(ок) це стало додатковим стимулом для того, щоб завершити заміну усіх вікон у квартирі, оскільки під час повітряних атак на населений пункт дерев'яні віконні рами здаються недостатньо надійними: «коли бахає, скло дуже труситься».

Те, що перешкоджає вживанню заходів з енергоефективності

Серед ключових перешкод для того, щоб впроваджувати заходи з енергоефективності у власній квартирі та/або будинку, учасники(ці) дослідження виокремили:

- фінансовий фактор; наприклад, брак грошей є перешкодою для одночасної заміни усіх вікон у власній оселі:

// «...Я хочу себе вікно поставити, але, як мені нарахували, то... якимось дорогим»

(жінка, м. Київ)

- складнощі при залученні співмешканців будинку до вирішення того або іншого питання/ впровадження заходу; при цьому причини відмови з боку сусідів є різними: наприклад, брак зацікавленості, тому що люди тільки орендують житло (згідно з деякими респондентами(ками), такі співмешканці складали значну частину серед сусідів на момент проведення дослідження); інші мешканці будинку відмовляються брати участь, посилаючись на брак грошей, вільного часу або говорячи, що їх цілком влаштовує наявна ситуація.

Серед інших перешкод для того, щоб впроваджувати заходи з енергозбереження у власній квартирі та/або будинку, деякі респонденти(ки) також назвали:

- брак бажання зайвий раз зіштовхуватися із бюрократією; крім того, іноді бракує часу, щоб піти туди, де потрібно взяти якийсь дозвіл, почекати у черзі, викласти проблему і т.д.; тому, згідно із деякими респондентами(ками), кращою альтернативою могла би стати можливість вирішення таких питань онлайн (наприклад, для того, щоб замовити енергоаудит, достатньо заповнити анкету на сайті тієї організації, яка надає такі послуги);

// «Якщо відмовлятися від централізованого опалення, це ж потрібно якісь документи збирати, по кабінетах ходити...»

(чоловік, м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.)

// «...Бюрократія десь на якомусь етапі... Кудись там іти – до того ж самого Теплоенерго, а вони там почнуть щось там не те: «Зараз не можна... якісь там бумаги зберіть...» Ну, ви ж знаєте, що таке бюрократія»

(чоловік, м. Київ)

- інертність тих організацій, від яких необхідно отримати дозвіл:

// «Стримують фінанси і те, що на заявки довго відповідають, наприклад, коли ти хочеш змінити лічильник. Навіть, коли ти йдеш сплачувати ті комунальні послуги, тобі треба пережити дев'ять кругів пекла»

(жінка, м. Павлоград, Дніпропетровська обл.)

- наявність наміру відкласти вирішення таких питань до закінчення повномасштабної війни; так, під час війни існують побоювання втратити власне житло внаслідок повітряних атак; відповідно, поки немає сенсу вкладати гроші і зусилля в будь-яке покращення; також існує думка, що загалом краще вирі-

шувати проблеми щодо поліпшення власних умов проживання, які не є першочерговими, вже після закінчення війни.

// «...Зараз, дійсно, багато людей кажуть так, що давайте дочекаємося, що закінчиться війна, і тоді вже будемо щось робити, бо невідомо, що завтра буде»

(жінка, м. Київ)

5.5. РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «ЕНЕРГОАУДИТ». СТАВЛЕННЯ ДО МОЖЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕНЕРГОАУДИТУ

Тільки частина респондентів(ок) – переважно серед учасників(ць) дослідження середнього і старшого віку – мали уявлення про сутність поняття «енергоаудит». Так, від них пролунало наступне визначення: професійний огляд/ перевірка будівлі або окремої квартири з точки зору ефективності використання різних ресурсів із розробкою рекомендацій для мешканців:

// «...Перевіряють, як віддається тепло... де втрачає тепло, де втрачає воду, тобто... все перевіряється... труби з гарячою водою протікають... десь там через вікна тепло виходить, десь через стіни виходить більше тепла...»

(жінка, м. Київ)

// «Я так думаю, що це... приходять дивляться в квартирах, де виходить найбільше тепло – розрахунок іде, чи це дах перекрити, чи це виходить біля вікон – значить, вікна треба ще більше утеплити. ...Це все підраховується: скільки відсотків тепла виходить через які щілини. Напевно, що доводиться до відома нашого, і тоді ми... можемо знати, яку частину більше утеплити»

(жінка, м. Тернопіль)

В той самий час, значна кількість респондентів(ок) – особливо серед учасників(ць) дослідження молодшого віку – раніше не зіштовхувалися з поняттям «енергоаудит» і, відповідно, не мали уявлення про його змістовне наповнення.

Учасники(ці) дослідження продемонстрували неодноразове ставлення до можливості проведення енергоаудиту в тих будинках, в яких вони мешкають.

Так, частіше респонденти(ки) демонстрували загальне позитивне ставлення до можливості проведення такого заходу, оскільки це дозволить виявити «слабкі місця» з точки зору енергоефективності різних частин будинку, різних приміщень. Це має особливе значення у тих випадках, коли йдеться про старі будівлі:

// «Так я вважаю, що це буде доцільний захід, щоб дізнатися більше про свій будинок, щоб дізнати-

ся, які комунікації застаріли вже, і щоб дізнатися те, про що ми лише здогадуємося»

(жінка, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл.)

При цьому деякі з цих учасників(ць) дослідження акцентували важливість наявності певних умов, які мають для них значення, коли йдеться про енергоаудит:

- його фінансова доступність; уявлення, що це коштує занадто дорого, стримувало деяких респондентів(ок), коли вони бачили оголошення про таку послугу раніше;
- наявність необхідної кваліфікації і досвіду у тих, хто буде здійснювати енергоаудит;

// «...Хоча б зробити той аудит перед тим, як, наприклад, робити опалення індивідуальне – знати, де більше поставити батарей, де більше утеплити... Супер було б... Але ціна питання гроші... бо тому що треба фахівця нормально-го... не такого, щоб прийшов мені розказав казочки і пішов»

(жінка, м. Тернопіль)

- детальне обговорення із сусідами усіх питань, що пов'язані із реалізацією такого заходу включно із питанням вигоди, яку можливо отримати при цьому.

// «Якщо це дуже на щось впливає, то чому би не зробити, якщо там буде якась економія? Але це треба з людьми спілкуватися... Якщо і справді є якась вигода, то це треба обговорити з іншими людьми, які живуть у під'їзді»

(чоловік, м. Луцьк)

В той самий час, деякі з респондентів(ок) на тлі загального позитивного ставлення до можливості провести енергоаудит висловили сумніви щодо фактичної реалізації такого заходу у тих будинках, де вони мешкають, оскільки умовою для проведення енергоаудиту є збирання грошей з кожної квартири. Базуючись на попередньому негативному досвіді, вони впевнені, що це буде важко реалізувати, оскільки співмешканці відмовляться давати кошти, посилаючись на брак фінансових ресурсів або брак власної зацікавленості у проведенні такого заходу.

Також серед учасників(ць) дослідження були й ті, хто поставився до можливості проведення енергоаудиту скоріше негативно. При цьому свою точку зору вони обґрунтували наступним чином:

- немає особливого сенсу проводити енергоаудит, оскільки усі проблемні зони є більш-менш відомими для власників квартир; тим більш, існують значно більш актуальні питання, що пов'язані

з енергоефективністю, які на даний час складно реалізувати у будинку (зокрема, складно отримати згоду з боку 75% мешканців для того, щоб перейти на індивідуальне опалення);

“А що це змінить?.. Я і так знаю, де може бути витік тепла - у мене це все вирішено... Стіни я із середини утепліла, у мене металопластикові вікна, в мене всі щілини... замазані гарно... Навіть якщо утеплити цей весь будинок, а потім опалювати вулицю, вікна відкривати... Тепло-енерго... на вулиці плюс п'ятнадцять, а вони шпарять. Так що відкриваєш вікна, двері усі... Яка тут економія?”

(жінка, м. Київ)

- не менш важливим етапом є усунення тих проблем, які будуть виявлені під час проведення енергоаудиту; в той самий час, саме цей етап є значно складнішим у реалізації, враховуючи необхідність отримувати дозволи, щоб вирішити ту чи іншу проблему, кооперуватися з іншими співмешканцями, збирати разом гроші та інше;
- згідно з одним із респондентів, який поживає в Івано-Франківську, немає сенсу проводити енергоаудит, оскільки представники місцевої влади не виявляють зацікавленості у реалізації заходів з енергоефективності, маючи особисті фінансові інтереси, які пов'язані із компаніями, які надають різні типи послуг мешканцям будинків:

“...Енергоефективність в будинку піднімати ніхто... не буде, тому що якось не цікаво. В нашому місті просто ці компанії, які займаються обслуговуванням... відносяться... ближче до мера міста... Їм цікавіше якось так надавати послуги, які не надаються. Вписати в платіжку, наприклад, чистка вентканалів або перевірка вентканалів або ще щось, а ця послуга ніколи не надається...”

(чоловік, м. Івано-Франківськ)

5.6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ У ЖИТЛОВОМУ СЕКТОРІ

Думки учасників(ць) дослідження щодо того, кого вважати відповідальним за впровадження енергоефективності у житловому секторі, суттєво відрізнялися:

- Одна частина респондентів(ок) покладали основну відповідальність на державу та/або місцеву владу. При цьому вони використовували таке обґрунтування: мешканці багатоквартирних будинків сплачують житлово-комунальні послуги;

відповідно, з боку держави/ місцевої влади очікується створення сприятливих умов для впровадження заходів з енергоефективності у таких будинках. Крім того, коли держава/ місцева влада є основними відповідальними за впровадження енергоефективності у житловому секторі, це означає більше порядку під час реалізації таких заходів. Місцева влада є найбільш наближеною до людей; впровадження заходів з енергоефективності і загалом поліпшення умов проживання людей – це одна з тих функцій, яку вони зобов'язані реалізовувати.

“В першу чергу несуть відповідальність керуючі органи, тобто це мер, депутати вибрані, які би мали доносити, їхні помічники... Спочатку місцева влада - в першу чергу і це її завдання. А чому? А тому що вона найближче до людей і люди її обирають...”

(чоловік, м. Івано-Франківськ)

Серед конкретних кроків, які ці респонденти(ки) очікують від держави/ місцевої влади:

- розробка програм, які б стимулювали мешканців багатоквартирних будинків долучатися до реалізації відповідних заходів;
- сприяння створенню ініціативних груп у будинках, зокрема, це може бути реалізовано за рахунок створення окремої посади, свого роду, наглядача за будинком;

“Ми платимо кошти, а держава повинна створити нам умови... Якщо від них будуть якісь гарні пропозиції, програми, то ми теж будемо йти їм назустріч. А так... мало хто там буде якусь ініціативну групу створювати, якісь списки, 75%... – це вже час і дуже складно... У людей своїх проблем багато... А умови хай вони якісь створюють – допоможуть з якимись ініціативними групами чи програми показати нам, що якісь є, людей якихось відрядити... Ми то кошти платимо і без боргів”

(чоловік, м. Київ)

- посилення контролю за тими організаціями, які надають житлово-комунальні послуги (замість того, щоб у черговий раз підвищувати тарифи);

“...Вони мають контролювати постачальників, бо енергоефективність – це заміна своєчасна труб і утеплення цих труб... щоб по дорозі тепло не зникало і так далі... Постачальники теж мають щось робити, а не тільки отримувати кошти... Своєчасні ремонти мереж повинні теж робити. Усе перекидається на споживача тільки...”

(жінка, м. Київ)

- реальна допомога соціально-незахищеним верствам населення з метою долучити їх до таких заходів.

- Згідно із думкою інших представників(ць) аудиторії дослідження, відповідальність є скоріше спільною – як з боку держави, місцевої влади, так і з боку самих мешканців. При цьому від держави насамперед очікується створення програм з дійсно вигідними умовами для мешканців багатоквартирних будинків; із допомогою тим категоріям, які є соціально незахищеними. Крім того, очікується активне розповсюдження інформації про такі програми за допомогою різних джерел.

II «Я теж вважаю, що, певно, споживач, але держава, напевно, повинна запропонувати якісь програми з економії... Повинні бути особливо для таких верств населення, які мало захищені, такі програми, де б вони мали змогу оформити... як було при переході на електроопалення... щось там держава видавала якісь батареї...»

(жінка, м. Новомосковськ,
Дніпропетровська обл.)

II «...І держава має нести відповідальність, і мешканці будинку мають розумно використовувати всі наявні ресурси. Від держави хотілось би якихось програм... , щоб це було не за лаштунками приховано, щоб це було відкрито... скрізь писали – оголошення на під'їздах, на сайтах постачальників, у соціальних мережах постачальників... Щоб люди більше володіли інформацією... щоб люди знали... які програми взагалі є...»

(чоловік, м. Київ)

Серед інших очікувань від держави з боку цих респондентів(ок):

- передбачення таких умов у програмах, згідно з якими фінансовий внесок з боку держави/ місцевого бюджету є більшим, ніж той внесок, які повинні зробити самі мешканці, враховуючі поточні обмеження платоспроможності людей;
- застосування комплексного, системного підходу з боку місцевої влади при втіленні заходів з енергоефективності, коли такі заходи реалізуються для значної кількості будинків, які цього потребують, і кожен мешканець має доступ до графіку такої роботи:

II «Я вважаю, що має бути якась система... не якийсь там будинок подав заявку і давайте тим будинком займатися, а має бути, наприклад, от такі будинки в першу чергу потребують заміни... умовно 200 - 300 будинків... Частина – населен-

Фото: depositphotos.com

ня платить, більшу частину бере на себе місцева влада... Щоб це було прозоро, щоб це можна було відслідкувати...»

(жінка, м. Івано-Франківськ)

- залучення зовнішнього (бажано з-за кордону) контролю за тими програмами, які існують на даний час: «щоб не розкрадали кошти».

- Тільки деякі респонденти(ки) молодшого і середнього віку були впевнені, що самі мешканці несуть основну відповідальність як за умови власного проживання загалом, так і за впровадження заходів з енергоефективності у власній оселі.

II «Я вважаю, що користувач несе основну відповідальність за це, а вже держава – на іншому рівні: мабуть, запроваджувати якісь заходи для допомоги жильцю; а основна відповідальність – на жильці, оскільки він використовує ресурси, від нього залежить, скільки заощаджує... Кожен особисто повинен обстроювати своє житло і свій комфорт; з боку держави – це лише маленький відсоток того, що можна зробити»

(чоловік, м. Павлоград,
Дніпропетровська обл.)

Серед джерел інформації, завдяки яким учасники(-ці) дослідження мали б змогу отримати інформацію про державні і локальні програми, було згадано

ТБ; соціальні мережі і месенджери (зокрема, через популярні локальні Телеграм-канали; на сторінках/ у каналах міського голови) – ці джерела мають особливе значення для тих, хто або зовсім не дивиться ТБ, або дивиться не так часто; на веб-сайті/ веб-порталі органу місцевого самоврядування. Частина респондентів(ок) також вважають за необхідне розміщувати оголошення про наявність таких програм на дверях під'їздів із зазначенням джерела, де можливо знайти детальнішу інформацію про їхній зміст.

5.7. ОБІЗНАНІСТЬ ЩОДО ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

Більшість учасників(ць) дослідження продемонструвала низький рівень поінформованості про програми підтримки енергоефективності як на державному, так і на локальному рівні.

Тільки деякі респонденти(ки) згадали окремі програми/ проекти, а саме:

Основний зміст програми (у тому вигляді, як це було представлено самими респондентами(ками))	Безпосередня участь у програмі	Коментарі
Кілька згадувань: програма утеплення фасадів і стін багатоквартирних будинків, згідно з якою більше частину витрат компенсує держава, менше частину – сплачують мешканці.	Ні	- Основним бар'єром для участі у програмі була відмова з боку значної частини співмешканців будинку: одні – не захотіли брати участь у програмі, тому що орендують житло; частина – послалася на брак фінансового ресурсу для того, щоб зробити власний внесок; решта – не мала бажання вносити кошти за тих сусідів, хто відмовився робити власний внесок. - Крім того, вигідність такої пропозиції також була під питанням, оскільки, коли мешканці вирішили робити утеплення поза програмою (тільки на окремих поверхах будинку), це коштувало їм дешевше, ніж те, що їм було запропоновано за умовами програми. - Деякі жителі(ьки) Дніпропетровської області вважали, що існує окрема схожа програма на локальному рівні – у Києві («програма по утепленню будинків від Кличка»).
Кілька згадувань серед жителів(ьок) м. Тернопіль: Програма, яка передбачає повернення 30% від загальної суми витрат на енергозберігаючі заходи тим, хто буде їх реалізовувати за власні кошти	Ні	- Респонденти(ки) мають скептичне ставлення до програми, оскільки для реалізації заходів необхідно спочатку витратити власні кошти, а потім чекати компенсації. - Крім того, вони не чули про випадки, коли люди реально користувалися такою програмою.
Поодинокі згадування: програма із заміни вікон, за яку необхідно було проголосувати на сайті ¹	Так	Представниця органів місцевого самоврядування (депутатка) проінформувала мешканців багатоквартирного будинку про можливість безкоштовно замінити усі вікна у під'їздах, якщо мешканці підтримують програму через онлайн голосування. Усі мешканці організовано проголосували і через деякий час заміну вікон безкоштовно було здійснено.
Поодинокі згадування: програма із заміни старих лампочок на енергозберігаючі	Ні	Одна із жительок Дніпропетровської області тільки чула інформацію про ці програми у новинах на ТБ.
Поодинокі згадування: програма для приватних будинків, яка стимулює власників використовувати альтернативні джерела енергії; при цьому держава може вигідно купувати таку енергію.	Ні	

Серед джерел, з яких респонденти(ки) дізналися про вищезгадані програми:

- від своїх знайомих;
- від представників(ць) органів місцевого самоврядування;
- рекомендації співробітників ЖЕКу;
- ТБ.

В окремих випадках респонденти(ки) вважали рекламу

локальних компаній, які займаються встановленням вікон також, свого роду, соціальними програмами, оскільки в них згадувалися знижки для окремих соціальних категорій:

«...На під'їзді було написано [йдеться про рекламне оголошення на дверях під'їзду – ред.]... Там було написано пенсіонерам знижки, так як я є учасником бойових дій, у мене була знижка 40 відсотків... Коли вони мені порахували, то з моєю навіть знижкою виходило дорожче, чим, коли я подзвонила в іншу компанію і сказала ті ж самі заміри, те ж саме виробництво... Цікаво, якщо в мене знижка 40 відсотків, скільки ж тоді без знижок ці вікна стоять у них?»

(жінка, м. Київ)

¹ У даному випадку, ймовірно, йшлося про Громадський бюджет; проте, респондент не зміг згадати більше деталей.

6

РОЗДІЛ VI. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ УК / ЖЕК. ГОТОВНІСТЬ ДО СТВОРЕННЯ ОСББ

6.1. ЗМІНИ У НАДАННІ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Більшість учасників(ць) дослідження відзначили деяке або суттєве погіршення якості комунальних послуг за той період часу, поки триває повномасштабна війна. Серед окремих ознак погіршення було виокремлено наступне:

відзначили жителі(ьки) Києва:

- непрацюючі ліфти; при цьому деякі респонденти(ки) розповіли про ситуації, коли ліфт у під'їзді або не працює загалом, або, коли у під'їзді один з двох ліфтів працює лише частково (на ліфті можливо тільки піднятися на верхні поверхи; викликати ліфт на свій поверх неможливо);
- помітно погіршилася якість холодної води: змінився її колір (вода стала жовтішою) і запах (він став відчутно неприємним); тому таку воду стало неможливо використовувати для приготування їжі; з'явилась необхідність купувати воду додатково;
- збільшилися інтервали вивезення сміття;
- існують проблеми з постачанням гарячої води; в одному з випадків гаряча вода фактично відсутня протягом кількох років, однак оплату за постачання гарячої води продовжують нараховувати; скарги до ЖЕК не надали результату;
- погіршилася якість прибирання прибудинкової території;

відзначили жителі(ьки) Луцька:

- якість надання послуг не відповідає ціні, яку доводиться за них платити, зокрема, важко додзвонитися до ЖЕК/ УК, потрібно довго чекати на виконання запиту, деякі запити з боку мешканців(ок) можуть бути проігноровані;

було відзначено серед жителів(льок) м. Павлоград:

- суттєве погіршення у наданні комунальних послуг («таке враження, що їх зовсім немає»); якщо раніше активність з боку ЖЕКу була помітною: замінювали лампочки, коли це було необхідно, прибирали під'їзди і прибудинкову територію, то на час проведення дослідження жодна з цих послуг не надається; мешканці регулярно скаржаться, але керівництво ЖЕКу тільки перекладає відповідальність з одного на іншого.

жителі(ьки) з різних областей Західної України коментували негативно:

- зростання тарифів на газ і опалення, зокрема, зростання ціни за доставку газу; деяким респондентам(кам) деталізація, яку надає місцеве теплокомуненерго, є незрозумілою («якщо читати їхню платіжку, там взагалі незрозуміло, за що ми маємо платити»); при цьому отримати якесь пояснення від представників підприємства було важко.

Частина респондентів(ок) – жителів(ьок) різних областей відзначила відсутність суттєвих змін у наданні житлово-комунальних послуг за останній час:

// «...У нас що до війни, що після.. Краще нічого не стало, але й хуже не стало. Все якби як було, так і залишилося. Послуги надаються - певно не в тій мірі, як хотілося би. У нас, звичайно, вологе прибирання ніхто не робить і до цього не робив...»

(жінка, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл.)

В той самий час, жителі(ьки) міста Кам'янське Дніпропетровської області відзначили наявність суттєвих позитивних змін у наданні житлово-комунальних послуг за кілька останніх років, завдяки тому, що змінилася керуюча компанія, яка відповідає за надання таких послуг:

// «У нас в течение нескольких лет появилась компания Лидер-Комфорт. Если до этого, ЖЭКи не делали ничего от слова "совсем", то сейчас они выполняют много работы вплоть

до того, що моют під'їзд под влажну уборку, вивоз мусора... поставили нову дверь на подвал, зарешетили верхню площадку ліфтову...»

(чоловік, м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.)

проситися - це треба... сутки... просто, щоб вони тебе почули хоча б»

(чоловік, м. Луцьк)

6.2. ПОТОЧНА ОЦІНКА ПОСЛУГ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ УК/ ЖЕК

Більшість респондентів(ок) оцінили послуги, які надають УК/ ЖЕК, на середньому рівні. Пояснюючи свої оцінки, вони навели такі аргументи:

З одного боку

- згідно з досвідом одних респондентів(ок), працівники(ці) УК/ ЖЕКів намагаються оперативного реагувати на термінові запити з боку мешканців;
- частина проблем, які виникають у будинках, вирішується, зокрема, було здійснено заміну старої проводки, частково було зроблено ремонт всередині під'їзду (пофарбовано стіни і перили);
- частину своїх функцій працівники(ці) УК/ ЖЕКів виконують більш-менш регулярно (наприклад, прибирання прибудинкової території, прибирання снігу взимку);

«Вивіз сміття... - в мене заперечень немає... і прибудинкова територія - все там обкошується, ходять, я бачу, в цих жилетках ці служби... Взимку, коли був голольод, посипалося і уборка сніга була... Вони більше зовнішнім займаються, ніж самими будинками»

(жінка, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл.)

З іншого боку

- іншу частину функцій працівники(ці) УК/ ЖЕКів виконують нерегулярно та/або несвоєчасно (наприклад, йдеться про прибирання під'їздів);
- деякі роботи здійснюються неякісно;

«...Кришу вони нам зробили так, що через місяць вона знов потекла»

(жінка, м. Павлоград, Дніпропетровська обл.)

- частина респондентів(ок) мають скарги стосовно оперативності реакції УК/ ЖЕК на запити мешканців, а також на готовність виконувати такі запити:

«...Взагалі до них спочатку дозвонитися, до-

- деякі проблеми або не вирішені досі, або вирішуються тільки через кілька місяців після надання запити;

«Ліфт зробили, але ми дуже довго чекали з цим»

(чоловік, м. Київ)

- частину проблем мешканці(ки) вимушені вирішувати самостійно: наприклад, ліквідувати наслідки того, що дах протікає або замінити лампочки у під'їзді.

Серед питань/проблем, які УК/ ЖЕКи не хочуть або не можуть вирішити, респонденти(ки) виокремили наступне:

- ремонт усередині під'їздів;
- упорядкування території біля під'їзду, зокрема, бракує огорожі, зелених насаджень;
- заміна металевих труб – згідно з працівниками(цями) УК/ ЖЕКів, вони можуть їх тільки ремонтувати;
- ремонт даху/ якісний ремонт даху;
- регулярний огляд стану комунікацій задля безпеки мешканців;
- підвал не прибирають протягом багатьох років.

Деякі учасники(ці) дослідження оцінили послуги, які надають УК/ ЖЕКи, негативно. Низькі оцінки були прокоментовані наступним чином:

- обсяг роботи, який реалізується працівниками(цями) УК/ ЖЕКів, є скоріше мінімальним – фактично вони здійснюють тільки аварійні роботи;

«...Багато чого не робиться. Робляться тільки якісь... аварійні роботи, коли вже зовсім не можна не робити. ... Електрик щось прийде зробити, сантехнік щось прийде зробити...»

(жінка, м. Київ)

- при цьому реакція на запити з боку мешканців є вибірковою; деякі запити ігноруються (наприклад, щодо даху, який протікає); іноді мешканці будинку чують у відповідь відмову у грубій формі на кшталт «це ваші проблеми - вирішуйте їх самостійно»;
- частину функцій мешканці будинку вимушені виконувати самостійно, зокрема, прибирати всередині під'їздів («від ЖЕКу я прибирання не бачу взагалі»); косити траву на прибудинковій території («я стала і

Фото: depositphotos.com

покосила, тому що мені не подобалося, що в мене під вікном висока трава, сама згребла, сама викинула»);

- на письмові скарги, які мешканці спрямовують у УК/ЖЕК, як правило, вони отримують тільки «відписки».

Серед учасників(ць) дослідження також були окремі випадки, коли послуги, які надають УК/ЖЕК, отримали виключно позитивну оцінку, зокрема, позитивні відгуки пролунали від жителів міста Кам'янське Дніпропетровської області, які продемонстрували високий рівень задоволеності обсягом і якістю тієї роботи, яка здійснюється під керівництвом нової керуючої компанії (оперативне реагування на запити/виклики з боку мешканців, регулярне прибирання під'їздів і прибудинкової території, заміна дверей і встановлення решіток у під'їздах, якісний ремонт даху, облаштування дитячого і спортивного майданчиків, заміна ємностей для сміття на вулиці та інше).

6.3. ГОТОВНІСТЬ ДО ОБ'ЄДНАННЯ В ОСББ. ПОТОЧНІ БАР'ЄРИ ЩОДО ТАКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Переважна більшість учасників(ць) дослідження констатувала відсутність готовності серед мешканців своїх

будинків створювати ОСББ. При цьому в багатьох випадках цю тему обговорювали – організовували окремі зустрічі усіх співмешканців, збирали підписи; в деяких будинках існують ініціативні групи, які сприяють вирішенню окремих актуальних питань (наприклад, укладання договору з компанією, яка займається вивезенням сміття); проте, наступні кроки з метою створення ОСББ не були зроблені.

/// «...У нас збирали підписи – це вже було давненько 2-3 роки тому, але так і не зібрали достатню кількість підписів; і вже під час війни знову говорили про ОСББ – тоді, коли у нас горіла електрощитова... знову говорили про те, щоб створити ОСББ і створити нову електрощитову... Але я в чаті дома читала, що в нас дуже багато людей, в яких великі борги, тому... поки не переходимо»

(жінка, м. Київ)

Серед основних бар'єрів на шляху до створення ОСББ респонденти(ки) виокремили такі:

- Відмова з боку значної кількості співмешканців від об'єднання в ОСББ. При цьому причини такої відмови були різними:
 - наявність у багатьох людей, які мешкають у будинку, значної заборгованості з оплати жит-

лово-комунальних послуг; при створенні ОСББ сплата боргів, стягування їх з боржників стає проблемою самих мешканців; в деяких будинках люди створювали ініціативні групи і намагалися отримати детальну інформацію щодо заборгованості, проте УК таку деталізацію не надали;

II «Дуже багато недобросовісних мешканців... які не оплачують комунальні послуги. ...З ними, в подальшому мати справу - це буде постійний неплатильщик, Вони на даний час вже мають дуже-дуже великі борги, їх там пугають вже листами у під'їзді усякими – без толку. З такими людьми яке може бути ОСББ?»

(жінка, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл.)

- значна кількість співмешканців не зацікавлені у створенні ОСББ, оскільки багато людей орендують квартири (власники перебувають або в інших регіонах України, або за кордоном); значний відсоток також складають люди пенсійного віку, які не мають достатньо фінансових ресурсів, необхідних для вирішення питань, які стануть загальними для усіх членів ОСББ;

II «У нас тут старенькі переважно і багато є квартирників. Якби хотілося щось таке зробити разом, то нема з ким – ну, реально. Це на жаль»

(жінка, м. Тернопіль)

- в окремих випадках мешканці вважають створення ОСББ під час воєнного стану не вигідним для себе, а також тим питанням, яке є не на часі, оскільки значну частину тих, хто проживає у будинку складають внутрішньо-переміщені особи, плани щодо майбутнього яких є невизначеними (зокрема, цю причину зазначили деякі респонденти(ки) із Дніпропетровської області).

- Проблемний технічний стан будинку (вік таких будинків – часто 40+ років); з цієї причини багато мешканців вважають створення ОСББ не вигідним кроком для себе; вони мають побоювання залишитися з усім комплексом проблем будинку без допомоги, із необхідністю вирішувати усі проблеми виключно за власний рахунок. Крім того, згідно із досвідом частини респондентів(ок), УК/ ЖЕК має зробити ремонт перш, ніж ОСББ буде оформлено; проте, УК/ ЖЕК відмовляються це робити, посиляючись на брак коштів:

II «...Пробували ми збиратися колись раніше і створювати ОСББ, але саме основне, у що усе вперлося... будинок старий... треба дуже багато чого зробити... Є умова... ЖЕК має зробити капітальний ремонт, має підготувати будинок і тоді передати його для створення ОСББ... І на

тому усе зупинилося, тому що, як завжди, ЖЕК не має коштів... Він готовий дати папери, він готовий передати, але робити ремонт він не готовий»

(чоловік, м. Івано-Франківськ)

При цьому в деяких випадках УК/ ЖЕК обіцяли зробити фінансово затратні ремонтні роботи для того, щоб сприяти створенню ОСББ (відремонтувати труби, дах, замінити проводку), але обіцянку не виконали:

II «...Нам спочатку обіцяли, що керуюча компанія робить ремонт - міняють труби, робить дах, а потім ми вже робимо ОСББ, і далі займаємося цим самі. Брати зараз робити ОСББ... заміна труб - це за наш рахунок повністю буде, тобто вже повністю все оплачують жильці будинку... Основна причина – старий, невідремонтований будинок, тобто зараз брати на баланс ОСББ... вкладати гроші в цей ремонт – ми просто це не потягнемо»

(жінка, м. Київ)

- Брак лідерів, організаторів і, в той самий час, тих людей, які є чесними, серед мешканців; такі люди могли б мобілізувати своїх співмешканців для створення ОСББ, а потім очолити вже створене об'єднання.

II «Я вообще не представляю, кто может возглавить ОСББ?.. У нас тоже по этой теме разговаривали, но... это надо организовать людей, чтобы им платили зарплату, чтобы они за всем следили, мониторили работу того, того...»

(чоловік, м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.)

В деяких випадках респонденти(ки) продемонстрували низький рівень поінформованості щодо ситуації із обговоренням створення ОСББ в будинках:

II «...Я мало спілкуюся з сусідами на такі теми... Ніхто нічого нібито проти немає – є і є той ЖЕК»

(чоловік, м. Тернопіль)

Серед причин такого ставлення до питання створення ОСББ:

- загальна задоволеність поточним станом речей включно із задоволеністю тим рівнем послуг, які надають УК/ ЖЕК;
- досі з мешканців будинку це питання ще ніхто не обговорював;
- серед учасників(ць) дослідження були деякі респонденти(ки) молодшого віку, які мали низький рівень поінформованості щодо те, що собою уявляє ОСББ, його переваги, що необхідно для його створення.

Згідно з учасниками(цями) дослідження, чинники, які можуть мати позитивний вплив на готовність людей об'єднатися в ОСББ:

- застосування механізму впливу на УК/ ЖЕК, щоб змусити їх зробити той обсяг ремонтних робіт, який будинок потребує перед тим, як ОСББ буде оформлено;

“...Якби ЖЕКи... підготували будинок, зробили капітальний ремонт, тоді я думаю, може б і знайшлась людина, яка могла би далі створити ОСББ і далі керувати; і люди може б і погодилися... Це – основа... Вони могли зробити капітальний ремонт - той ЖЕК, вони так ухилиються. Зроблять так, щоб тільки підписали, потім ці всі затрати підуть на людей, а це кошти шалені»

(жінка, м. Тернопіль)

- отримання фінансової допомоги (наприклад, із міського бюджету) для здійснення фінансово затратної частини ремонту проблемних місць будинку (дах, труби, проводка та інше);
- створення програми стимулювання об'єднання мешканців в ОСББ, умов якої би передбачали фінансові вигоди для мешканців при створенні ОСББ порівняно із поточним форматом функціонування їхніх будинків;

“...Чтобы получать какие-то дотации на дом для его поддержки, скидки для коммунальных служб, организаций электриков, сантехников... тогда бы люди больше задумались бы о том, чтобы перейти в ОСББ»

(чоловік, м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.)

- допомогти вирішити питання щодо необхідності сплати значної суми боргів за житлово-комунальні послуги, які мають мешканці деяких багатоквартирних будинків – це має особливе значення у тих випадках, коли саме це питання стало основною перешкодою для створення ОСББ; при цьому мешканці не можуть впоратися із цим питанням самостійно.

6.4. СТАВЛЕННЯ ДО МОЖЛИВОСТІ БРАТИ КРЕДИТ НА БУДИНОК

Переважає більшість респондентів(ок) негативно ставляться до можливості взяти позику на будинок з метою вирішення якихось актуальних проблем.

Причини негативного ставлення були різними:

- виключно негативне ставлення до будь-яких кредитів (на рівні персонального правила/ установки у власному житті);

“Я не знаю, як мешканці, мені взагалі саме слово «кредит»... Якийсь кредит брати – його потім, напевно, повертати потрібно... якісь там умови... Кредити я якось не дуже хочу»

(чоловік, м. Київ)

- сумніви у тому, що значна частина сусідів буде вчасно виплачувати кредит; відповідно, згодом це стане відповідальністю вузького кола сумлінних, добросовісних мешканців будинку;

“Я теж проти. Я не можу, допустим, за свого сусіда поручитися... тут хтось заплатить, хтось не заплатить. Я проти такої процедури»

(жінка, м. Павлоград, Дніпропетровська обл.)

- поточний негативний досвід, коли мешканці будинку вже кілька місяців збирають гроші для вирішення актуальної проблеми (ліфт не працює більше року) і процес збирання грошей іде важко.

Деякі респонденти(ки) припускають можливість взяти участь в отриманні позики на будинок, але виключно за певних умов:

- якщо сума, яка буде потрібна від кожної квартири, є невеликою (наприклад, на рівні 100-200 грн.);
- тільки якщо мешканці погодяться об'єднатися в ОСББ і кредит буде оформлений на ОСББ.

Текст підготовлено:

Антон Грушецький, виконавчий директор КМІС;
Ірина Воробйова, незалежна дослідниця та аналітикиня;
Олександр Щербатюк, координатор проєктів КМІС, директор Центру «Соціальні індикатори».

Загальна редакція:

Анастасія Горбач, експертка з енергетичної політики ГО «Екодія»;
Марія Коваль-Гончар, проектна координаторка Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні;
Костянтин Криницький, керівник відділу енергетики ГО «Екодія».

Ілюстрації: Олена Марчишина

Це дослідження проведено Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Центру екологічних ініціатив «Екодія»

ВИХІДНІ ДАНІ

Фонд імені Фрідріха Еберта | Представництво в Україні
04070 Україна, Київ, Борисоглібська 15А

Центр екологічних ініціатив «Екодія»
01133 Україна, Київ, Євгена Коновальця 36Е

Відповідальний за друк:

Фелікс Хетт | Директор, ФФЕ Київ
Тел.: +38 (044) 234 0038 | Факс: +38 (044) 451 4031
<http://ukraine.fes.de/>

Замовлення публікацій:

ukraine@fes.de

Комерційне використання усіх публікацій, виданих Фондом ім. Фрідріха Еберта (ФФЕ) не дозволяється без письмового дозволу ФФЕ.

ПРЕДСТАВНИЦТВО ФОНДУ ІМ. ФРІДРІХА ЕБЕРТА В УКРАЇНІ

Фонд ім. Фрідріха Еберта (ФФЕ) – це політичний фонд, центральний офіс якого знаходиться у Німеччині. Наша діяльність зосереджена на ключових ідеях та цінностях соціал-демократії: свобода, справедливість та солідарність. Наша міжнародна співпраця забезпечується мережею представництв в більш ніж 100 державах. Наші зусилля спрямовані на підтримку політики мирної співпраці та прав людини, допомогу у створенні та консолідації демократичних інститутів, що базуються на засадах соціальної справедливості та верховенства

права, такими як вільні профспілки та сильне громадянське суспільство.

Ми активно виступаємо за соціальну, демократичну та конкурентоздатну Європу в рамках євроінтеграційних процесів. Саме в дусі цих принципів Представництво ФФЕ у Києві, з часу свого заснування у 1996 році, підтримує діалог з українськими партнерами, в тому числі із ширшого кола питань, таких як демократичний сталий розвиток та безпека людини.

ЦЕНТР ЕКОЛОГІЧНИХ ІНІЦІАТИВ «ЕКОДІЯ»

Центр екологічних ініціатив «Екодія» – це громадська організація, яка об'єднує експертів та активістів навколо ідеї збереження довкілля через вплив на прийняття рішень. Ми ведемо боротьбу за енергоефективність,

відновлювану енергетику, протидію зміні клімату, за чисте повітря для всіх, розвиток сталого транспорту і сільського господарства України.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ У БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКАХ, ДЕ НЕ СТВОРЕНО ОСББ

48% респондентів хотіли б створення ОСББ у своєму будинку проти 33%, які не хотіли б. Ще 19% не мають визначеної думки.

Покращення технічного стану будинку (50%) та підвищення якості ЖКП (44%) є головними факторами, які стимулювали б респондентів створити ОСББ у своєму будинку.

75% респондентів вважають, що без допомоги держави / міста немає сенсу інвестувати власні кошти в енергоефективні заходи. Разом з тим, 46% респондентів готові до часткового співфінансування заходів за умови одразу отримання зменшених платіжок.